

FIATAL VÁLLALKOZÓK KÉZIKÖNYVE

Második, bővített kiadás

GHIDUL TÂNĂRULUI ÎNTREPRINZĂTOR

Ediția a doua revizuită

YOUNG ENTREPRENEUR'S GUIDE

Second revised edition

Főtámogató/Sponsor principal/Main sponsor

România Fenntartható Fejlődési Főosztálya

Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă în România

Department of Sustainable Development Romania

DEPARTAMENTUL PENTRU
DEZVOLTARE DURABILĂ

Főpartner/Partener principal/Main partner

iNNoHUB Sepsiszentgyörgyi Vállalkozói Inkubátorház

Incubatorul de Afaceri din Sfântu Gheorghe iNNoHUB

iNNoHUB Business Incubator of Saint George City

Partnerek/Parteneri/Partners

ASIMCOV Kovászna Megyei Kis- és Középvállalkozások Egyesülete

Asociația IMM-urilor din Județul Covasna ASIMCOV

Association of SMEs from Covasna County ASIMCOV

AICAR Romániai Vállalkozói Inkubátorházak Egyesülete

Asociația Incubatoarelor de Afaceri în România

Association of Business Incubators in Romania

**FIATAL
VÁLLALKOZÓK
KÉZIKÖNYVE**

Második, bővített kiadás

**GHIDUL
TÂNĂRULUI
ÎNTRERINZĂTOR**

Ediția a doua revizuită

**YOUNG
ENTREPRENEUR'S
GUIDE**

Second revised edition

Ábel Kiadó

*A könyv alapjául a 2021-ben érvényes törvények szolgáltak.
Cartea a avut ca reper legislația în vigoare în anul 2021.
The book refers to the legislation in force in 2021.*

Kiadja a **Jogaink Egyesület**

www.jogaink.ro

jogaink.egyesulet@gmail.com

Szerkesztette

Kis Júlia

Takács Kató Kata

Számítógépes tördelés

Szikszaí Attila

Borító

Wameleon Design

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Fiatall vállalkozók kézikönyve = Ghidul tânărului
întreprinzător = Young entrepreneur's guide / ed.:
Kis Júlia, Takács Kató Kata. - Ed. a 2-a reviz.. - Cluj-Napoca :
Editura Abel, 2021
ISBN 978-973-114-283-8
I. Kis, Júlia
II. Takács, Kató Kata
336

Ábel Kiadó

400101 Cluj-Napoca, str. Tipografiei nr. 21

tel./fax: 0264-420 001

abelkiado@yahoo.com

www.abelkiado.ro

TARTALOM

START-UP GONDOLATOK.....	8
I. VÁLLALKOZÁSTÍPUSOK	10
II. ADÓK ÉS JÁRULÉKOK	24
III. A KERESKEDELMI TÁRSASÁGOK BEJEGYZÉSE.....	28
IV. MUNKAJOG.....	37
V. AMIRE ÉRDEMES FIGYELNIE EGY VÁLLALKOZÓNAK	42

CUPRINS

IDEI DE ÎNCEPUT DE DRUM.....	46
I. TIPURI DE AFACERI.....	48
II. IMPOZITE ȘI CONTRIBUȚII.....	65
III. ÎNREGISTRAREA SOCIETĂȚILOR COMERCIALE.....	70
IV. DREPTUL MUNCII.....	81
V. LA CE TREBUIE SĂ FIE ATENT UN ANTREPRENOR?	87

TABLE OF CONTENT

START-UP IDEAS	92
I. CLASSIFICATION OF BUSINESS STRUCTURES	94
II. TAXES AND CONTRIBUTIONS.....	109
III. REGISTRATION OF TRADING COMPANIES	113
IV. LABOUR LAW	122
V. WHAT SHOULD AN ENTREPRENEUR PAY ATTENTION TO?.....	128

**FIATAL
VÁLLALKOZÓK
KÉZIKÖNYVE**

START-UP GONDOLATOK

Hosszú az út, amíg egy ötletből jól működő vállalkozás lesz. Első lépésben kell egy jó termék vagy szolgáltatás, másodikban egy sor jogi és adminisztratív lépést kell megtenned, hogy a törvényi előírások ne akadályozzák, hanem elősegítsék vállalkozásod megfelelő működését.

Az elsővel kapcsolatosan egy fontos tanácsunk lenne: folyamatosan tanulj és dolgozz, azaz fektess hangsúlyt arra, hogy te fejlődj, és arra is, hogy a terméked, szolgáltatásod fejlődjön.

A másodikkal kapcsolatosan már bővebb információkkal szolgálhatunk, hiszen kiadványunk célja épp azoknak a jogi és adminisztratív lépéseknek a bemutatása, amelyeket végig kell járnod egy vállalkozás elindításához és megfelelő működéséhez.

Egy sikeres vállalkozáshoz önmagában nem elég egy jó termék vagy szolgáltatás. Természetesen ebből indulunk ki, de egy jó vállalkozó sok mindent meg kell tanuljon, ami nélkül a vállalkozása nem működhet. Vállalkozni is tanulni kell!

A vállalkozás komplex tevékenység, gazdasági, pénzügyi, szociális vonatkozásán túl szükséges a jogi oldalát is megvizsgálni, megérteni a szabályokat.

Talán azért olvasod a kiadványunkat, mert van egy jó termék- vagy szolgáltatásötleted, amiről úgy gondolsz,

lenne piaca, talán azért, mert a saját vállalkozásodat vezeted, vagy szeretnéd, hogy egy nap a magad ura légy. Bármi is legyen az oka, örülünk, hogy keresed az információkat.

Reméljük, ez a kiadvány segít elindulni és megtenni az első lépéseket azon az úton, amely a pénzügyi függetlenségedet fogja majd biztosítani.

Sok sikert kívánunk hozzá!

A szerzők

I. VÁLLALKOZÁSTÍPUSOK

Romániában vannak egyszerűbb vállalkozási formák, amelyeket könnyebb létrehozni és működtetni is. Ilyen az engedélyezett fizikai személy, az egyéni vállalkozás és a családi vállalkozás. Bonyolultabb egy kereskedelmi társaság létrehozása, amely esetében is több típus közül választhatunk. Mielőtt elindulnánk a cégalapítás röögös útján, érdemes utánaolvasni annak, hogy milyen típusú vállalkozást válasszunk. A kérdés eldöntésénél több fontos szempontot is figyelembe kell venni: a bejegyzés és fenntartás költségeit, a könyvelési feladatokat, az adózást, a korlátlan vagy korlátolt felelősségvállalást.

JOGI SZEMÉLYISÉG NÉLKÜLI VÁLLALKOZÁSOK

Romániában bármely természetes személynek joga van kereskedelmi tevékenységet folytatni, betartva az ide vonatkozó törvényi előírásokat. A legegyszerűbb vállalkozási formákat a 44/2008-as Sürgősségi Kormányrendelet (Ordonanță de Urgență), illetve annak későbbi módosításai szabályozzák.

Három típus közül választhatunk: engedélyezett fizikai személy, egyéni vállalkozás vagy családi vállalkozás.

Mindhárom entitás jogi személyiség nélküli gazdasági egység, melyet egy fizikai (természetes) személy egyénileg (engedélyezett fizikai személy, egyéni vállalkozás) vagy pedig családjával közösen (családi vállalkozás) hoz létre. Bejegyzésük és engedélyeztetésük, akár csak a kereskedelmi társaságok esetében, a Cégnyilvántartási Hivatal (Oficiul Registrului Comerțului – www.onrc.ro) hatáskörébe tartozik.

Bármilyen gazdasági tevékenységet végezhetnek, kivéve azokat, amelyekhez a törvény kötelező módon más vállalati formát ír elő, vagy amelyre speciális rendelkezések vonatkoznak. A törvény korlátozza a tevékenységi körök számát: az engedélyezett fizikai személy csak 5 gazdasági tevékenységtípust végezhet (5 CAEN kódja lehet), az egyéni vállalkozás esetében 10 gazdasági tevékenységtípus a megengedett felső határ.

Alapítóik azok a 18. életévüket betöltött fizikai személyek lehetnek, akik nem követtek el olyan tettet, amelyet bejegyeznek a pénzügyi erkölcsi nyilvántartásba (cazier fiscal), vállalkozásuk rendelkezik székhellyel, és nyilatkozzák, hogy a működéshez szükséges minden törvényes előírásnak megfelelnek (egészségügyi, állategészségügyi, környezetvédelmi és munkavédelmi szempontból).

Egy fizikai személy mindegyik jogi személyiség nélküli vállalkozástípusból csak egyet jegyezhet be. A felsorolt entitások egyszerűsített könyvelést vezetnek, azaz évente kell leadjanak jelentést, nem minden hónapban. Emiatt a könyvelés nem kerül annyiba, mint egy kereskedelmi társaság esetén.

Az engedélyezett fizikai személy (persoană fizică autorizată) és az egyéni vállalkozás (întreprindere individuală)

Mindkettő alapítója egy fizikai személy, aki egyénileg tevékenykedik, de akár fizetett munkaerőt is foglalkoztathat. Az engedélyezett fizikai személynek legtöbb 3 alkalmazottja lehet, míg az egyéni vállalkozásnak legtöbb 8.

Jövedelme után adót és szociális járulékokat fizet. Tartozásaiért a vállalkozás vagyonával, ha pedig az nem elegendő, saját vagyonával felel. Ezt nevezük korlátlan felelősségnek. Az alapító párhuzamosan más cég alkalmazásában is tevékenykedhet.

A családi vállalkozás (întreprindere familială)

Két vagy több családtag hozza létre, akik párhuzamosan működhetnek akár engedélyezett fizikai személyként vagy egyéni vállalkozásként, de akár fizetett alkalmazottak is lehetnek más entitásnál. Tagjai jövedelmük után adót és szociális járulékokat fizetnek.

A vállalkozás alapítói egy családhoz tartoznak, tagjai lehetnek a férj, a feleség, a 16. életévét betöltött gyermekeik és rokonaik negyedik ágig. Nem alkalmazhatnak családon kívüli munkaerőt.

Egy megalakulási egyezményvel jönnek létre, melyet az alapító családtagok írásban fogalmaznak meg.

A családi vállalkozásnak főszabály szerint nincs saját vagyona, de az alapító családtagok dönthetnek

úgy, hogy a vállalkozás vagyonnal rendelkezzen. A családi vállalkozás tagjai a tartozásokat a vállalkozás vagyonából, ha pedig ez nem elegendő, saját vagyonukkal fedezik.

Adózás

Kétféle adózási rendszer közül választhatnak az előbb felsorolt entitások: jövedelem szerinti reális rendszer (sistem real) vagy jövedelmi norma alapú (norma de venit).

Reális adózás

A nettó jövedelem után 10%-os az adókötelezettség (lásd bővebben a következő fejezetben).

Jövedelmi norma alapú adózás

Ha ezt a fajta adózást választjuk, csak egyénileg dolgozhatunk, nem lehetnek alkalmazottaink. Előre meghatározott összeget fizetünk adóként, mely függ attól, hogy a vállalkozás melyik megyében van bejegyezve, hogy vidéken vagy városban működik, és hogy (CAEN kód alapján) milyen tevékenységet folytatunk.

Mindkét esetben évente, egy vagy több részletben fizetünk adót egy előre meghatározott határidőig.

KERESKEDELMI TÁRSASÁGOK (SOCIETÀTI COMERCIALE)

A kereskedelmi társaságok megalapítását a 31/1990-es törvény szabályozza. A törvényben szó esik a kereskedelmi társaságok alapításáról, működéséről,

az alapító okirat módosításáról, a társultak kizárásáról és visszavonulásáról, a kereskedelmi társaságok felosztásáról, egybeolvasztásáról, megosztásáról és felszámolásáról.

A kereskedelmi társaságok a következő formák egyikében hozhatók létre: közkereseti társaság, egyszerű betéti társaság, részvénytársaság, betéti részvénytársaság és korlátolt felelősségű társaság.

Alapítás és alapítók

A kereskedelmi társaságnak legalább két társult taggal kell rendelkeznie, kivéve azt az esetet, amelyben a törvény másként rendelkezik. A korlátolt felelősségű társaság egyetlen személy akaratnyilvánításával is létrehozható.

A közkereseti társaságot és az egyszerű betéti társaságot társasági szerződéssel (*contract de societate*) hozzák létre, a részvénytársaságot, a betéti részvénytársaságot, illetve a korlátolt felelősségű társaságot társasági szerződéssel és alapszabállyal (*contract de societate și statut*). A társasági szerződés és az alapszabály alapító okiratnak nevezett formában is elkészíthető (*act constitutiv*).

Nem lehetnek alapítók a cselekvőképtelen személyek, illetve a hűtlen kezelésért, korrupcióért, bizalommal való visszaélésért, dokumentumok hamisításáért, adócsalásért, pénzmosásért, terrorizmusért, valamint a kereskedelmi társaságok törvényében említett más bűncselekményekért elítélt személyek.

A társaság alapításához alaptőke letétele is szükséges. Ennek a mértéke függ a kereskedelmi társaság formájától. A készpénzzel való hozzájárulások bármely társasági forma létesítésénél kötelezőek. A természetbeni hozzájárulások minden társasági formánál megengedettek. A munkával való hozzájárulás nem képezheti a társasági tőke létrehozásához vagy növeléséhez való hozzájárulást. A társultak az osztalékból a kezdőtőkéhez való hozzájárulásuk függvényében részesülnek, ha a létesítési okmányban nem szerepel más előírás (például ha mindkét alapítónak 50%-a van a tőkéből, az osztalékból is ilyen arányban részesülnek).

Korlátolt vagy korlátlan felelősség

Főszabály szerint a társasági kötelezettségeket a társaság vagyonával szavatolják. Ez azt jelenti, hogy a társaság vagyona a biztosíték arra, hogy a tartozásait lesz amiből kifizetni.

A közkereseti társaságba, beltagként az egyszerű betéti társaságba vagy a betéti részvénytársaságba társultak korlátlanul és egyetemlegesen felelnek a társasági kötelezettségekért. Ezek a társaságok a kötelezettségeiket a cég vagyonából fedezik, de ha ez nem elegendő a tartozások kiegyenlítésére, a késedelembe helyezéstől számított 15 nap eltelte után a hitelezők a társultak saját vagyonából is behajthatják a tartozást.

A részvényesek, a betétes kültag társultak, valamint a korlátolt felelősségű társaságba társultak csak a jegyzett társasági tőke erejéig felelnek.

Székhely

Minden kereskedelmi társaságnak bejegyzett székhellyel kell rendelkeznie. A székhely lehet tömbházban és magánházban is. A székhely nem kell feltétlenül megegyezzen azzal a hellyel, ahol a konkrét kereskedelmi tevékenység zajlik. A székhely meglétét a következő okiratok egyikével lehet igazolni: telekkönyvi kivonat, adás-vételi szerződés, adományozási szerződés, örökösi bizonyítvány, bírósági határozat, csereszerződés, bérleti szerződés, koncessziós szerződés, ingatlan leasing szerződés, ingyenes használati szerződés (comodat), vagy bármilyen más okirat, amely az ingatlan használati jogát igazolja. A székhelyet bármikor meg lehet változtatni.

KÖZKERESSETI TÁRSASÁG (SOCIETATE ÎN NUME COLECTIV)

Jellemzője: az alapítók közötti szoros együttműködés és a személyes ismeret (barátok, rokonok, munkatársak hozzák létre);

Alapítók: két vagy több természetes vagy jogi személy;

Megnevezés: megnevezésében kötelező módon szerepelnie kell legalább az egyik társult nevének és a „societate în nume colectiv” – „SNC” elnevezésnek;

Alaptőke: nincs megszabva a minimális vagy maximális határa;

Felelősségvállalás: a társak korlátlanul felelnek a társaság kötelezettségeiért;

Működése: a közkereseti társaság legfontosabb szerve a taggyűlés, melyben a tagok egyöntetűen döntenek és minden tag egy szavazattal rendelkezik. A társaság ügyvezetését a taggyűlés által kinevezett személy vagy személyek végzik;

Előnyök: megalakulása és működése egyszerű;

Hátrányok: a tagok korlátlan felelőssége.

EGYSZERŰ BETÉTI TÁRSASÁG (SOCIETATE ÎN COMANDITĂ SIMPLĂ)

Alapítók: a felelősség kiterjedésétől függően kétféle tagot különböztethetünk meg, beltagot és kültagot. Alapításánál kötelező egy beltag és egy kültag megnevezése. A kültagok lehetnek magán- és jogi személyek is, de beltag csak magánszemély lehet;

Megnevezés: megnevezésében szerepelnie kell egy vagy több beltag nevének és a „societate în comandită simplă” elnevezésnek;

Alaptőke: a törzstőke összegét illetően nincsenek minimális vagy maximális határértékek megszabva;

Felelősségvállalás: a beltagok esetében a felelősség korlátlan és egyetemleges, míg a kültagok esetében a jegyzett társasági tőke mértékéig korlátozott;

Működése: a társaságot érintő kérdésekben a taggyűlés keretén belül döntenek. A tagok a törzstőkéhez való hozzájárulással arányos szavazati joggal rendelkeznek. Ugyancsak a törzstőkéhez való hozzájárulás fogja aránya meghatározni a nyereségből való részesedést arányát is. A társaság ügyvezetését és vagyonkezelését egy vagy több beltag látja el.

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (SOCIETATE PE ACȚIUNI)

Alapítók: megalapításához legalább két alapítótag (részvényes) szükséges, akik lehetnek természetes és jogi személyek is;

Megnevezés: egyéni megnevezésből áll, melyhez kötelező hozzátolni a „societate pe acțiuni”- „SA” elnevezést;

Alaptőke: teljes és egyidejű jegyzéssel, vagy nyílt jegyzés alapján kerül bejegyzésre. Az alapítók dönthetnek úgy, hogy a teljes alaptőkét ők állják, amennyiben rendelkeznek a szükséges alapokkal. Ha nem rendelkeznek a szükséges pénzügyi alapokkal, vagy nem hajlandók teljes egészében jegyezni az alaptőkét, a nyilvánosság felé fordulhatnak, akik részvényeket vásárolhatnak.

Alaptőkéje nem lehet kevesebb, mint 90 000 lej. A részvénytársaságok esetében a társasági tőkét a társaság által kibocsátott részvények képviselik, amelyek az átadási módjuk szerint szólhatnak névre vagy bemutatásra. Egy részvény névértéke nem lehet 0,1 lejnél kisebb.

Ami a részvényesek részesedését (osztalékát) illeti, ez az összeg a társaság adózott nyereségéből a birtokolt részvények arányában kerül elosztásra.

Felelősségvállalás: a részvényesek csak a jegyzett társasági tőke szintjéig felelnek;

Működése: jól elkülöníthető szervek együttműködésén alapszik.

A közgyűlés, magába tömörítve a részvényesek összességét, a részvénytársaság fő szerve, amely a legfontosabb döntéseket hozza. A közgyűlések lehetnek rendesek vagy rendkívüliek. A részvénytársaság ügyintézését egy vagy több ügyintéző végzi. Amikor több ügyintéző van, ezek igazgatótanácsot alkotnak. A társaságon belül az ellenőrzői szerepkört a cenzorok látják el. A részvénytársaságnak három cenzora kell legyen, melyek közül legalább egyikük mérlegképes könyvelő.

BETÉTI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (SOCIETATE ÎN COMANDITĂ PE ACȚIUNI)

Jellemzője: hasonló a részvénytársasághoz, az elterétést a korlátlan és egyetemleges felelősség adja;

Alapítók: a betéti részvénytársaság esetében is bel- és kültagokat különböztethetünk meg;

Megnevezés: egyéni megnevezésből áll, melyhez kötelező hozzátolni a „societate în comadită pe acțiuni” elnevezést;

Alaptőke: alaptőkéje nem lehet kevesebb mint 90 000 lej;

Működése: ügyintézését egy vagy több beltág végzi.

KORLÁTOLT FELELŐSSÉGŰ TÁRSASÁG (SOCIETATE CU RĂSPUNDERE LIMITATĂ)

Kezdő vállalkozóként általában a korlátolt felelősségű társaságot választjuk, ezért ezt részletesebben elemezzük a továbbiakban.

Jellemzői: erősen kötődik a tagok személyéhez, mert nincs lehetőség az olyan jellegű elszemélytelenedésre, mint a részvénytársaságoknál;

Alapítók: egyénileg vagy társulva KFT-t alapíthatnak magánszemélyek (akár román, akár külföldi állampolgárok) és jogi személyek is. Legalább egy és legkevesebb 50 alapítótagja lehet;

Megnevezés: egyéni megnevezésből áll, melyhez kötelező hozzátolni a „societate cu răspundere limitată” - „SRL” elnevezést;

Alaptőke: alaptőkéje nem lehet kevesebb mint 200 lej, ez legkevesebb 10 lejes törzsbetétekre osztható;

Felelősségvállalás: az alapítók kötelezettsége a társasággal szemben csak törzsbetéteinek szolgáltatására és a társasági szerződésben esetleg megállapított egyéb vagyoni hozzájárulás szolgáltatására terjed ki.

Működése: A tagok határozatait a közgyűlés hozza. A közgyűlés a tagok és a törzsbetétek abszolút többségét képviselő szavazatával dönt azon eset kivételével, amelyben az alapító okirat vagy a törvény másként rendelkezik. Az alapító okirat módosítására vonatkozó határozatokhoz az összes tag szavazata szükséges, kivéve azt az esetet, amelyben a törvény vagy az alapító okirat másként rendelkezik. Minden egyes törzsbétét egy szavazatra jogosít.

Az ügyvezetők kötelesek összehívni a taggyűlést a társaság székhelyén, legalább évente egyszer, vagy valahányszor erre szükség van. A törzstőke legalább egynegyedét képviselő tag vagy tagok kérhetik a közgyűlés összehívását, megjelölve az összehívás célját.

A gyűlés összehívása a létesítési okmányban előírt formában történik, külön rendelkezés hiányában pedig a gyűlés megtartása előtt legalább 10 nappal elküldött ajánlott levéllel, feltüntetve a napirendet. Ha a kívánt többség nem gyűl össze, emiatt pedig a törvényesen létrehozott gyűlés nem hozhat érvényes határozatot, az újból összehívott gyűlés határozhat a napirendi pontokról, bármennyi is lenne a jelen levő társultak száma és a társasági tőkének az általuk képviselt része.

A társaság ügyintézését egy vagy több ügyvezető végzi (lehetnek akár tagok is), akiket vagy az alapító okirat neveznek meg, vagy a közgyűlésen neveznek ki.

A gazdasági társaságoknál a taggyűlés kinevezhet egy vagy több cenzort. Ha a tagok száma 15-nél nagyobb, kötelező cenzor kinevezése. Cenzorok hiányában minden olyan társult, aki nem ügyintézője a társaságnak, gyakorolhatja az ellenőrzési jogot.

A tagok egymás között átadhatják a törzsbetéteket. A társaságon kívül álló személyeknek az átadás csak akkor megengedett, ha jóváhagyták a törzstőke legalább háromnegyedét képviselő tagok. Törzsbetét hagyaték útján átruházható.

ENGEDÉLYEZETT MAGÁNSZEMÉLY VAGY KORLÁTOLT FELELŐSSÉGŰ TÁRSASÁG – MELYIKET VÁLASSZUK?

Kezdő vállalkozás elindításánál sokszor felmerül a kérdés: engedélyezett magánszemélyt jegyezzünk be vagy használjuk a korlátolt felelősségű társaság, ezen belül a mikrovállalkozás adta lehetőségeket?

Az engedélyezett magánszemélyt az előbbieken mutattuk be, a mikrovállalkozás pedig egy olyan **kereskedelmi társaság**, amely teljesíti a következő feltételeket:

- árbevétele nem haladja meg az évi 100 000 eurót,
- legtöbb 9 alkalmazottat foglalkoztat,
- bevételének forrása nem banki, biztosítási, szerencsejátékokból vagy tőkepiaci tevékenységekből származó jövedelem,
- alaptőkéje nem az állam vagy egy helyi hatóság tulajdona,
- a vállalkozás nem áll felszámolás alatt.

Az fent bemutatott **egyéni vállalkozási formák** (pl. PFA) 10%-os jövedelemadót fizetnek nettó jövedelmük alapján, továbbá egy bizonyos bevétel felett kötelesek fizetni egy 25%-os szociális hozzájárulási adót (CAS, „nyugdíjalap”) és egy 10%-os egészségbiztosítási járulékot is (CASS, „egészségügy”).

A nyugdíjalap és az egészségügyi hozzájárulás akkor kötelező, ha a nettó jövedelem meghaladja a 12 alapfizetésnek megfelelő összeget ($12 \times$ a törvény által meghatározott minimálbér, mely 2021-ben 12×2300 lej = $27\,600$ lejnek felel meg).

Az egészségbiztosítás egy standard érték, bevételtől függetlenül, akkor kötelező, ha a vállalkozás nettó jövedelme meghaladja a fenti értéket. Ezt a járulékot a mindenkori minimálbér egy évre meghatározott összegének a 10%-ában határozzák meg. (2021-ben a minimálbér 2300 lej, tehát 12 hónap $\times 2300$ lej = $27\,600$ lej, melynek a 10%-a 2760 lej).

A mikroállalkozások differenciált adót fizetnek, az alkalmazottak számának függvényében:

- bruttó bevételének 1%-a az adó olyan mikroállalkozás esetében, amelynek legkevesebb egy teljes normás alkalmazottja van,
- bruttó bevételének 3%-a az adó olyan mikroállalkozás esetében, amelynek nincs alkalmazottja.

Az engedélyezett magánszemély bejegyzése, ügyvitel és könyvelése egyszerűbb, jövedelmét év közben is használhatja, miközben a mikroállalkozás ügyvezetése és könyvelése bonyolultabb, jövedelmét csak a következő évben, osztalék formájában kaphatja meg a vállalkozó, erre pedig 5%-os osztalékadót kell fizetnie.

Érdemes mindkét esetben kiszámolni a költségeket, figyelembe véve azt is, hogy a vállalkozás tevékenységét hány személy fogja végezni és mekkora bevételre számít.

EGYESÜLET

Abban az esetben, ha nem a profitszerzés a célunk, hanem valamilyen civil kezdeményezést akarunk fenntartani, akkor érdemes egyesületet bejegyezni.

Az egyesületnek is lehetnek alkalmazottai, és gazdasági tevékenységet is folytathat, ha ezt annak érdekében teszi, hogy az alapító okiratban meghatározott célját teljesíteni tudja. Ebben az esetben természetesen nem kaphatunk osztalékot, és bizonyos esetekben a bevétel után adót kell fizetnünk.

II. ADÓK ÉS JÁRULÉKOK

Vállalkozásunk jövedelme után adót kell fizetnünk az államnak. Ennek mértéke attól függ, hogy milyen típusú céget jegyeztünk be és mekkora a jövedelmünk. Az adón kívül szociális járulékokat is kötelesek vagyunk fizetni.

ENGEDÉLYEZETT FIZIKAI SZEMÉLY, EGYÉNI VÁLLALKOZÁS, CSALÁDI VÁLLALKOZÁS ADÓZÁSA

nyereségadó = a nettó jövedelem 10%-a (vagy jövedelmi norma alapú – erről az előző fejezetben bővebben beszéltünk)

Az adót a következőképpen számoljuk ki:

az adó = a nettó jövedelem 10%-a

a nettó jövedelem = bruttó jövedelem – a leírható költségek

(venit net = venit brut – cheltuielile deductibile)

a leírható költségek = a társaság céljára, azaz a jövedelemszerzés érdekében eszközölt kiadások

A bruttó jövedelem az összes bevételünket jelenti, ha ebből levonjuk a leírható költségeinket, úgy megkapjuk a nettó jövedelmet.

Tegyük fel, hogy egy cégnek 25 000 lej bruttó jövedelme van egy évben, és 10 000 lej leírható költsége.

Azért mondjuk, hogy „leírható költség” (cheltuială deductibilă), mert vannak olyan költségek, amelyeket bejegyzünk a könyvelésbe, de a törvény nem engedélyezi, hogy miattuk kevesebb adót fizessünk (pl. valamely adó késedelmes befizetése után fizetendő késedelmi kamat összege).

Az adótörvények szerint csak olyan költséget szabad elszámolni, amely közvetlenül a vállalkozási tevékenység érdekében merül fel. Például, ha egy fényképész fényképezőgépet, memóriakártyát és fényképkidolgozó programot vásárol, ezek elszámolható költségnek minősülnek.

Ebben az esetben a nettó jövedelmünk 15 000 lej (25 000 lej – 10 000 lej). A nyereségadó összegét úgy kapjuk meg, hogy a nettó jövedelemnek kiszámoljuk a 10%-át. 1500 lej adót kell tehát fizetnünk.

Járulékok:

25%-os szociális hozzájárulási adó (CAS)

10%-os egészségbiztosítási járulék (CASS)

Ezeket a járulékokat ugyanúgy a nettó jövedelem alapján fizetjük. Ez azt jelenti, hogy a nettó jövedelmünk egy bizonyos részét adók és járulékok formájában ki kell fizetnünk az államnak. Vannak természetesen kivételek is, amelyekre nem térünk ki, de főszabály szerint ez érvényes minden engedélyezett fizikai személyre, egyéni vállalkozásra és családi vállalkozásra. Ezért is van az, hogy sokan választják inkább a mikrovállalkozást, hiszen annál, ahogy láthattuk az előző fejezetben, nem ilyen magas az adó.

MIKROVÁLLALKOZÁS ADÓZÁSA

A mikrovállalkozások differenciált adót fizetnek, az alkalmazottak számának függvényében:

- 1%-os adókötelezettsége van annak a mikrovállalkozásnak, amely legalább egy személyt alkalmaz;
- 3%-os adókötelezettsége van annak a mikrovállalkozásnak, amely alkalmazott nélkül működik.

KERESKEDELMI TÁRSASÁGOK ADÓZÁSA

Kereskedelmi társaságok esetében kétfajta társasági adóforma létezik, amelyek nem szabadon választhatók, hanem a cég árbevétele határozza meg:

- **16%-os jövedelmi adó** – az előbb bemutatott módszer alapján számoljuk ki,
- **19%-os általános forgalmi adó (TVA – taxă pe valoare adăugată)**. Bizonyos szolgáltatások, illetve termékek esetén előfordul, hogy az általános forgalmi adó értéke eltérő legyen (például 9% a kenyér, 5% a könyvek esetében).

Áfát csak akkor kell fizetni, ha évi 300 000 lej feletti a forgalmunk. Vannak bizonyos tevékenységi körök, amelyek esetében előnyösebb, ha az adott vállalkozás áfafizető, ezért akkor is választhatja ezt a fizetési formát, amikor a forgalma nem éri el a fent említett értéket, amely felett már kötelező lenne számára.

Az áfa (általános forgalmi adó) a legtöbb termék vagy szolgáltatás árában benne van. Az áfa a megvásárolt termék vagy az igénybevett szolgáltatás árát jelentősen

növeli. Ha vállalkozóként eladunk vagy veszünk valamit, annak áfáját be kell vullanunk, és vagy be kell fizetnünk, vagy visszaigényelhetjük.

Ha áfafizetők vagyunk, akkor meghatározott időszakonként áfabevallást kell benyújtanunk, és áfát is kell fizetnünk, de az is előfordul, hogy visszaigényelhetjük.

Hogy megértsük hogyan is működik az áfa kiszámolása, kövessük az alábbi példát:

Egy táskákat gyártó vállalat nyersanyagként bőrt vásárol 100 lejért (84,03 + 15,97 áfa). Ebből táskákat készít, amelyeket elad egy nagykereskedőnek 150 lejért (126,5 + 23,95 áfa). A nagykereskedő továbbadja a terméket a kiskereskedőnek 200 lejért (168,07 + 31,93 áfa). A kiskereskedő végül 300 lejért árulja a terméket (252,1 + 47,9 áfa), és ez a végső ár, amelyet a vásárló megfizet. A végső árból 47,9 lej az áfa. A kiskereskedő a 23,95 lejes áfát visszaigényelheti és a 31,93 lejes áfával tartozik, de ebből csak az áfakülönbséget kell tulajdonképpen befizetnie, hiszen ez az összeg a bevételek és kiadások áfakülönbözete. Ha több a bevétel, mint az elszámolható áfás költség, akkor az áfát be kell fizetni, ha pedig kevesebb a bevétel, mint az elszámolható áfás költség, akkor a többlet visszaigényelhető.

III. A KERESKEDELMI TÁRSASÁGOK BEJEGYZÉSE

Az egyszerűség kedvéért a korlátolt felelősségű társaság bejegyzésének a lépéseit fogjuk bemutatni, figyelembe véve, hogy a kezdő vállalkozók az esetek nagytöbbségében ezt a formát választják. Fontos megjegyeznünk, hogy a Román Országos Cégnyilvántartási Hivatal (Oficiul Național al Registrului Comerțului) honlapján, a www.onrc.ro-n mindegyik cég-típusnak a bejegyzési lépései fel vannak tüntetve, valamint magyarázatokat és formanyomtatványokat is találunk ugyanitt.

1. lépés. A cég megnevezésének lefoglalása

A kiválasztott megnevezést a Cégnyilvántartási Hivatalnál kell lefoglalni vagy elektronikusan, a www.portal.onrc.ro oldalon. Az erre szolgáló nyomtatványon három megnevezést kell feltüntetni, prioritási sorrendben. A választott neveket ellenőrzik és megállapítják róluk, hogy megfelelnek vagy sem a törvényben előírt követelményeknek. A leendő cég neve nem lehet azonos vagy nagyon hasonló, egyetlen, az országban bejegyzett társaság nevével, valamint a már levédett nevekkel sem. Ajánlott több megnevezésen, vagy ugyanazon megnevezés különböző variációiban gondolkodni.

Egy közkereseti társaság megnevezésének tartalmaznia kell legalább a társultak egyikének nevét, az egészében kiírt „közkereseti társaság” kíséretében, az egyszerű betéti társaság cégelnevezésének tartalmaznia kell legalább a beltagok egyikének nevét az egészében kiírt „betéti társaság” kíséretében, egy részvénytársaság cégelnevezésének tartalmaznia kell az egészében kiírt „részvénytársaság” vagy „RT” (SA) megjelölést, egy korlátolt felelősségű társaság cégneve egy saját elnevezésből áll, amelyhez hozzáadható egy vagy több társult neve, és amelyben ki kell írni a „korlátolt felelősségű társaság” vagy KFT (SRL) megjelölést.

A Cégnyilvántartási Hatóság elutasíthat minden olyan megnevezést, amely összetéveszthető lenne más bejegyzett cég elnevezésével. A megnevezés a következő szavakat nem tartalmazhatja: „tudományos”, „akadémia”, „akadémiai”, „egyetem”, „iskola”, „iskolai”. A „román”, „nemzeti”, „intézmény” szavakat tartalmazó cégelnevezések esetében magát a cégelnevezést előzetesen a Kormány Főtitkársága kell jóváhagyja, ellenkező esetben az adott cégelnevezés nem kerül levédésre.

2. lépés. Az alapító okirat

Az alapító okiratot közjegyző vagy ügyvéd hitelesítheti, de az alapítók kézjegyével ellátott okirat is elfogadott, kivéve az alábbi három esetet, amikor az alapító okirat közjegyző általi hitelesített formája kötelező: az alaptőkéhez jegyzett javak között ingatlan található,

közkereseti társaságot vagy betéti társaságot alapítanak, a részvénytársaság nyílt jegyzés alapján jön létre.

A korlátolt felelősségű társaság alapító okirata a következőket kell tartalmazza:

a. Alapítotagokra vonatkozó adatok

Magánszemélyek esetében: név és keresztnév, személyigazolvány vagy útlevélszám, a születés helye és időpontja, állandó lakhely, állampolgárság.

Kereskedelmi társaságok esetében: elnevezés, székhely és nemzetiség, a kereskedelmi nyilván tartóban kapott bejegyzési száma és az adószáma.

Jogi személy esetén szükséges a megfelelő szerv (egyedüli társult döntése, taggyűlési, közgyűlési vagy igazgatótanácsi) döntése arról, hogy a jogi személy részt vesz az új cég alapításában.

b. A kereskedelmi társaság elnevezése: a kiválasztott és elfogadott elnevezés kerülhet bele az alapító okiratba.

c. A kereskedelmi társaság székhelyére vonatkozó adatok: minden kereskedelmi társaságnak kötelezően rendelkezni kell legalább egy olyan székhellyel, amely Románia területén van. A székhely igazolására több dokumentumot is be lehet szerezni: telekkönyvi kivonatot, az ingatlan tulajdonosának beleegyezését arra vonatkozóan, hogy az adott ingatlanban a kereskedelmi társaság bejegyezhető székhelyét. Ez általában egy bérleti szerződés vagy szívésségi ingatlanhasználati szerződés formájában történik. Amennyiben a székhely egy több

ingatlant magában foglaló társasházban van, be kell szerezni a közös fallal rendelkező (jobb, bal, fenti és lenti) szomszédok beleegyezését, amelyből egyértelműen kiderül, hogy hozzájárulásukat adják ahhoz, hogy a székhely az illető lakásban legyen, valamint a közös képviselő jóváhagyását, de csak ha a székhelyen kereskedelmi tevékenység is történik.

d. A társaság tevékenységei, a fő tevékenység megjelölésével: A kereskedelmi társaságok által gyakorolható tevékenységek az úgynevezett CAEN (TEAOR) kódba vannak foglalva, és mindegyik választható tevékenységhez egy négy számjegyű kód társul (például 4941 – Közúti szállítás).

Az alapító okiratban kötelező módon meg kell jelölni a társaság fő tevékenységét, vagyis azt a tevékenységet, amelyből a társaság jövedelmének legkevesebb 50%-a származik. A fő tevékenység mellett be lehet tenni olyan tevékenységeket is, amelyeket nem biztos, hogy a társaság működése során gyakorolni fog. Vannak olyan tevékenységek, amelyek nem szerepelhetnek a társasági szerződésben. Ezek például azok a tevékenységek, amelyeket csak az állam jogosult végezni. Továbbá vannak olyan tevékenységek, amelyek bizonyos engedélyeztetési folyamathoz kötöttek, és olyan tevékenységek is, amelyeket csak bizonyos társasági formával rendelkező cég végezhet.

e. A jegyzett és folyósított alaptőke mértéke: Egy korlátolt felelősségű társaság törzstőkéje nem

lehet kevesebb, mint 200 lej, és ez legkevesebb 10 lejes üzletrészekre oszlik.

A készpénz-hozzájárulások bármely társasági forma létesítésénél kötelezők. A természetbeni hozzájárulások minden társasági formánál megengedettek. A munkavégzés nem képezhet hozzájárulást a társasági tőkéhez vagy ennek emeléséhez. A hozzájárulások fejében a tagok jogosultak az alapító okirat szerint részesülni a nyereségekből, de kötelesek részt vállalni a veszteségekből is, a fizetett tőke értékében.

- f. Ügyvezetők személyének és adatainak felüntetése, illetve annak meghatározása, hogy az ügyvezetők a nekik adott jogkört együttesen vagy egyénileg gyakorolhatják.** A társaság irányítását egy vagy több ügyvezető végzi, akiket az alapító okiratban vagy a közgyűlés határozatával neveznek ki. A taggyűlés engedélyezése nélkül az ügyvezetők nem kaphatnak ügyvezetői mandátumot más hasonló vagy ugyanolyan tevékenységi körű társaságokban, nem is folytathatnak ugyanolyan kereskedelmet saját számlájukra vagy más természetes, illetve jogi személynek.

Az ügyvezetők a társaság tulajdonosairól nyilvántartást vezetnek, amelybe bejegyzik minden egyes tag családi és utónevét, elnevezését, lakóhelyét vagy székhelyét, a törzstőkéből a tagra eső részt, a törzsbe tétek átruházását vagy az ezekre vonatkozó bármilyen más módosítást. Az ügyvezetők személyesen és

egyetemlegesen felelnek az előírások megszegésével okozott bármilyen károkért. A nyilvántartást a tagok és a hitelezők is megvizsgálhatják.

Amennyiben a tagok száma meghaladja a 15 főt, kötelező egy **cenzort** kinevezni.

- g. A társaság időtartamára vonatkozó kitételek:** Egy kereskedelmi társaság a leggyakoribb esetben határozatlan időre jön létre, viszont az alapítók meghatározott időre is megköthetik a társasági szerződést.
- h. A másodlagos székhelyeket** föl kell tüntetni, amennyiben azok a társasággal egyidőben jönnek létre, vagy azok létesítésének feltételeit, amennyiben ezt a tagok az alapításkor kilátásba helyezik.
- i. A társaság felosztatásának és felszámolásának módját** minden esetben kell tartalmazza az alapító okirat.

A társaság következő esetekben oszlik fel:

- a) a társaság fennállására megállapított időtartam lejártakor;
- b) ha a társaság tevékenységi tárgya ellehetetlenül, lehetetlenné válik vagy már megvalósult;
- c) a társaság semmisségének megállapítása esetén;
- d) a közgyűlés határozatával;
- e) a törvényszék határozatával, bármely tag kérésére, alapos okokból, mint például a tagok közötti súlyos, a társaság működését megakadályozó nézeteltérések;

- f) a társaság csődje esetén;
- g) a törvényben vagy a társaság alapító okiratában előírt más okokból.

3. lépés. Aláírási címpéldány és nyilatkozattétel

Az aláírási címpéldány az ügyvezetőknek kötelező. A nyilatkozattétel a román állampolgárok esetében arra vonatkozik, hogy az alapító ismeri a büntető törvénykönyv hamis nyilatkozatokra, valamint az adócsalásra vonatkozó rendelkezéseket. A külföldi állampolgárok esetében ennek a nyilatkozatnak még azt is kell tartalmaznia, miszerint az alapító nem tartozik a román államnak.

4. lépés. Bejegyzés a cégjegyzékbe

A bejegyzési kérelem mellékleteként be kell nyújtani az alábbi dokumentumokat:

- az alapító okiratot,
- a székhely igazolását tartalmazó dokumentumokat,
- a természetbeni hozzájárulás tulajdonjogára vonatkozó okiratot,
- az alapítótagok, ügyintézők, felügyelő bizottsági tagok saját felelősségre adott nyilatkozata, hogy eleget tesznek a kereskedelmi társasági törvény által megkövetelt feltételeknek,
- aláírási címpéldány, személyazonossági iratok,
- nyilatkozat a valós kedvezményezetttről.

Ha a törvényes elvárások teljesülnek, akkor a kérelem benyújtását követő 5 napon belül a megyei cégbejegyzési hivatal igazgatója egy határozat formájában engedélyezi a társaság megalapítását, és elrendeli annak a cégjegyzékbe való bevezetését.

A kereskedelmi társaság a cégjegyzékbe való bevezetés időpontjától jogi személy. A cégjegyzékbe történő bejegyzéssel egyidejűleg az alapító okiratot a Hivatalos Közlönynek is megküldik, valamint megtörténik az egységes adószám megszerzése.

A kereskedelmi társaság bejegyzésénél a megyei Cégbejegyzési Hivatal kibocsát egy Bejegyzési Bizonylatot, egy határozatot, amely alapján megtörtént a cégbejegyzés, valamint olyan igazoló okiratokat, amelyekben mindazon tevékenységek fel vannak tüntetve, amelyeket az adott társaság folytatni fog, és amelyekkel kapcsolatban az alapító vagy ügyvezető azt nyilatkozta, hogy ismeri és betartja a rájuk vonatkozó előírásokat, engedélyeztetési feltételeket.

5. lépés. Működési engedélyek beszerzése

A társaság bejegyzése és a bejegyzési bizonylat megszerzése után következik a társaság tulajdonképpeni működésének engedélyeztetése, amely feltételezi a társaság működéséhez szükséges engedélyek és jóváhagyások megszerzését. A társaság tevékenységeinek függvényében az engedélyek megszerzésére nyilatkozatokat, bemutatató leírásokat, a tevékenység kifejtési helyének vázlatát, műszaki leírásokat kell benyújtani az

illetékes hatóságokhoz. Csak ezen jóváhagyások megszerzése után kezdheti el a társaság a tulajdonképpeni működését.

6. lépés. Végleges bankszámla megnyitása

A cégregiszterbe történő bejegyzés igazolásával, az alapító okirattal és az aláírási címpéldánnyal tudják az alapítók vagy az ügyvezetők a végleges bankszámlát megnyitni.

A cégalapítás utolsó fázisaként a legszükségesebb formanyomtatványok beszerzését említhetjük, ilyenek pl. a nyugtatömb, számlatömb, kasszakönyv stb.

A már működő kereskedelmi társaságok esetében fontos tudni, hogy a személyi adatokra, székhelyre, tevékenységre stb. vonatkozó változtatásokat csak úgy érvényesíthetjük harmadik féllel szemben, ha határidőn belül kérjük ezen módosítások bejegyzését előzetesen a cégjegyzékbe.

IV. MUNKAJOG

Kezdetben a vállalkozó maga végez el minden munkafolyamatot, azonban ahogy fejlődik a vállalkozása, eljön annak a lépésnek is az ideje, hogy újabb személyeket vonjon be a munkába, azaz alkalmazzon. Fontos, hogy tisztában legyünk néhány alapvető munkajogi fogalommal és szabállyal, hiszen munkaadóként egy sor kötelezettségünk van mind a munkavállalóval, mind az állammal szemben.

MUNKASZERZŐDÉS

A munkaszerződés a munkaadó és a munkavállaló közötti írásos egyezség, amely munkaviszonyt keletkeztet és azt szabályozza. Fontos, hogy a munkaszerződést román nyelven, a munka megkezdése előtt legalább 1 nappal kössük meg, majd jelentsük be a munkafelügyelő hatóságnál (Inspectoratul Teritorial de Muncă – I.T.M.).

A szerződésnek legalább az alábbiakat kell tartalmaznia: a felek megnevezése és hivatalos adatai, a munkavégzés helye, az alkalmazott munkabeosztása, a munka kiértékelése, a munkával járó kockázatok, a munkavégzés kezdete, a szerződés időtartama (határozott vagy határozatlan), a pihenési szabadság ideje, a felmondás és elbocsátás feltételei, a fizetés, a munkaidő és a próbaidő meghatározása.

A munkaszerződés nélküli foglalkoztatás, azaz a feketemunka súlyos következményekkel jár, elkövetése esetén pénzbírság róható ki.

PRÓBAIDŐ

Próbaidő megkezdése előtt már kötelező megkötni a munkaszerződést. Probaidőt egyszeri alkalommal, a munkavégzés kezdetén lehet beiktatni, tartama legtöbb 90 nap, vezetői beosztás esetén pedig legtöbb 120 nap lehet. A próbaidő alatt vagy lejártá után egy írásos értesítéssel elbocsájtathjuk az alkalmazottat, anélkül, hogy döntésünket meg kellene indokoljuk vagy felmondási időtartamhoz lennének kötve.

FIZETÉS

Az elvégzett munkáért az alkalmazottnak fizetést adunk. A napi 8 óráért járó fizetés nem lehet kevesebb, mint a törvény által meghatározott minimálbér, amely jelenleg Romániában bruttó 2300 lej, felsőfokú végzettség esetén pedig, amennyiben több mint egy év tapasztalattal rendelkezik az adott területen, 2350 lej. Ugyanakkor, vannak olyan területek is, ahol a minimálbér értéke eltérő, mint például az építkezés, ahol bruttó 3000 lej a minimálbér.

A fizetés után a munkaadónak is és a munkavállalónak is kötelessége az állam felé járulékokat fizetni. A munkaadó a munkavállaló részét levonja a bruttó fizetésből és kifizeti az államnak. A bruttó fizetés az, amit a

munkaszerződésben meghatározunk, a nettó pedig az, amit az alkalmazottnak kifizetünk.

Például: minimálbér esetén a bruttó 2300 lej után az államnak 966 lej járulékot kell fizetnünk. Ebből a munkavállaló fizet 914 lejt, a munkaadó pedig 52 lejt. Így a nettó fizetés 1386 lej, a munkaadónak pedig az 2300 lejes minimálbér tulajdonképpen 2352 lejébe kerül. Az interneten találunk olyan honlapokat, amelyek automatikusan kiszámolják nekünk, hogy egy bizonyos összeg után pontosan mennyi járulékot kell fizessünk (keresőbe írjuk be, hogy „calculator salarii”).

Ha a munkavállaló kárt okoz, köteles a kárt megtéríteni, azonban figyeljünk oda arra, hogy jogerős bírósági határozat nélkül a munkaadó nem vonhatja le ezt a kárt az alkalmazott fizetéséből. Ha a munkavállalónak adóssága van más személyek felé, a munkaadó csak egy bírósági végrehajtás indítása után vonhat le a fizetésből az adósság törlesztése érdekében. Abban az esetben, ha többen is igényt tartanak a munkavállaló fizetésére, a fizetésből levont összegek együttesen nem haladhatják meg a fizetés felét.

A munkaadó az alkalmazottairól minden évben készít egy szakmai felmérést, amelynek szempontjait előzetesen ismerteti velük.

SZABADSÁG

A munkavállalónak joga van szabadsághoz, mely többféle is lehet: pihenési, gyermeknevelési, betegszabadság, fizetetlen szabadság stb. Az alkalmazottnak joguk van minden évben legkevesebb 20 munkanapnak

megfelelő fizetett pihenési szabadságra. A munkaszerződésben, illetve a kollektív munkaszerződésben ennél többen is megállapodhatunk, kevesebben azonban nem.

MUNKAVISZONY MEGSZŪNÉSE

Négy formája van: közös megegyezés alapján, felmondással vagy elbocsátással, illetve a munkaviszony megszűnésével.

A felmondás a munkavállaló részéről érkező kérelem. A munkaviszony megszüntetéséig el kell telnie egy periódusnak, amelyet felmondási időnek nevezünk, ez idő alatt az alkalmazottnak továbbra is be kell mennie dolgozni, és fizetést is kap érte. A felmondási időtől a munkaadó eltekinthet.

Az elbocsátásnak több oka is lehet: például ha a munkavállaló alkalmatlanná válik a munka végzésére, ha a munkahely megszűnik, fegyelmi okokból, ha az alkalmazottat letartóztatják, vagy letöltendő börtönbüntetésre ítélik stb.

GYAKRAN ISMÉTELT KÉRDÉSEK

Hány éves kortól lehet munkát vállalni?

Főszabály szerint 16 éves kortól lehet munkát vállalni, viszont 15 éves kortól is lehet dolgozni, szülői vagy a törvényes képviselő engedélyével, amennyiben ezek a tevékenységek nem veszélyeztetik a kiskorú egészségét, fejlődését és szakmai felkészülését.

Mennyi a napi munkaidő?

Az általános szabály szerint a munkaidő napi 8 órát és heti 40 órát jelent, úgy, hogy a munkanapokat heti két egymás utáni szabadnap követi. A munkabeosztásnak lehetnek más formái is, pl. napi 12 óra munkaidő, amelyet 24 óra pihenőidő követ. Ha a munkaidő meghaladja a napi 6 órát, a munkavállalóknak joguk van ebédszünethez, amely azonban nem számít bele a napi munkaidőbe, ha erről a munkaadó nem rendelkezik másképp.

Mennyit lehet túlórázni?

A túlórázásra szigorú szabályok vonatkoznak. Túlórázni csak bizonyos körülmények között lehet, odafigyelve arra, hogy a heti ledolgozott órák száma nem haladhatja meg a 48 órát.

Melyek a hivatalos szabadnapok, amelyeken nincs munkavégzés?

Fontos, hogy a munkaadó a hivatalos szabadnapokon ne dolgoztassa alkalmazottjait. Ezek a hivatalos szabadnapok: január 1. és 2., január 24., Nagy Péntek (húsvét előtti utolsó pénteki nap), húsvét első és másodnapja, pünkösd első és másodnapja, május 1., június 1, augusztus 15., november 30., december 1., karácsony első és másodnapja, két nap az évi 3 vallásos ünnepeken, azok számára, akik nem keresztények, de a törvény által elismert felekezetekhez tartoznak.

Kívételt képeznek az olyan munkahelyek, ahol a munka folyamatos kell, hogy legyen, ilyenkor a ledolgozott szabadnapot 30 napon belül kompenzálni kell.

V. AMIRE ÉRDEMES FIGYELNIE EGY VÁLLALKOZÓNAK

Minden vállalkozás esetében vannak olyan dolgok, amelyekre jó odafigyelni, és a vállalkozás típusától függetlenül általános érvényűek. Lássunk ezekből egy párat!

- Hogyan kezd el? Készíts üzleti tervet, hogy legyen egy pontos képed a vállalkozás céljáról, stratégiáiról, a termékekről, szolgáltatásokról, munkatársakról, bevételekről, kiadásokról, finanszírozási lehetőségekről.
- A cég pénze nem a te pénzed, ami a tiéd, azt a profitból kaphatod meg, osztalék formájában. Nem használhatod a cég pénzét szabadon, saját célra.
- A cég adósságaiért van olyan eset, amikor a személyes vagyonoddal is felelsz.
- A könyvelésre nagyon oda kell figyelni, nem szabad dupla könyvelést tartani, mert ez adócsalásnak minősül.
- Valótlan adatok elkönyvelése is adócsalásnak minősül, ami bűncselekmény.
- A forgalmazott termékekért vagy az ügyfeleknek nyújtott szolgáltatásokért felelősséget vállal a vállalkozás, a termék által keletkezett kárt pedig meg

kell térítenie. A nem megfelelő terméket ki kell cserélni, meg kell javítani vagy az árát vissza kell adni a vásárlónak.

- Fontos, hogy az államkasszába az adókat és illetékeket idejében be kell fizetni. Ha például a munkaadó az alkalmazottak fizetéséből visszatartotta az adókat, de 30 napon belül szándékosan nem utalta, akkor ez bűncselekménynek minősül.
- Abban az esetben, ha a gazdasági tevékenységet valaki nem szeretné a továbbiakban folytatni, akkor ajánlott, hogy a vállalkozást egy másik személynek adja át vagy szüntesse meg, mivel az olyan cég is, amely nem működik, költségeket generál, és a passzivitásnak bizonyos negatív következményei is lehetnek.
- Létezik pénzügyi-erkölcsi nyilvántartás is, amelybe ha bekerülsz, akkor például nem lehetsz üzletvezető vagy cégtulajdonos. A pénzügyi-erkölcsi nyilvántartásba olyan megjegyzések kerülnek, mint például: ha valaki a pénzügyi ellenőrzéseket szándékosan megakadályozza, nem valós költségeket tüntetett fel a könyvelésben stb.
- A munkaadó köteles a munkahelyen az alkalmazottak biztonságát felügyelni, és minden olyan jellegű intézkedést megtenni, amely az alkalmazottak egészségügyi állapotát védi.
- Fontos kiemelt figyelmet szentelni a személyes adatok kezelésére és a személyes adatok biztonságára.

- A személyes adatok feldolgozása alatt értünk bármely műveletet vagy műveletek összességét, így például a gyűjtés, rögzítés, rendszerezés, tagolás, tárolás, átalakítás vagy megváltoztatás, lekérdezés, betekintés, felhasználás, közlés továbbítás, terjesztés vagy egyéb módon történő hozzáférhetővé tétel útján, összehangolás vagy összekapcsolás, korlátozás, törlés, illetve megsemmisítés.
- Személyes adatot csak az érintett hozzájárulásával, vagy valamely egyéb jogszerű, jogszabály által megállapított alappal kell rendelkeznie, ideértve az adatkezelőre vonatkozó jogi kötelezettségeknek való megfelelés szükségességét, az érintett által kötött esetleges szerződés teljesítését, az érintett életének vagy más fent említett természetes személy érdekeinek védelmében történik, az adatkezelő vagy valamely harmadik fél jogos érdeke.
- A személyes adatok feldolgozása során biztosítani kell az adatok biztonságos felhasználását, a jogtalan hozzáférés, adatvesztés, véletlen adattörlés ellen.
- A személyes adatokat a lehető legrövidebb ideig lehet tárolni, mindaddig amíg szükségesek, az adatkezelés célját figyelembe véve.

**GHIDUL
TÂNĂRULUI
ÎNTRERINZĂTOR**

IDEI DE ÎNCEPUT DE DRUM

Pentru ca o idee să devină o afacere de succes, trebuie parcurs un drum lung.

În primul rând este important să existe un produs sau serviciu bun, iar pe urmă trebuie parcurse o serie de pași administrativi și juridici, pentru ca prevederile legale să nu te împiedice, ci din contră, să te ajute în activitatea, dezvoltarea și funcționarea afacerii.

În legătură cu primul aspect avem un sfat important: învață continuu și muncește, investește în tine și concentrează-te pe perfecționarea ta și a produselor sau serviciilor oferite de afacerea ta.

În legătură cu al doilea aspect, putem să-ți oferim mai multe informații, deoarece scopul acestui ghid este tocmai prezentarea acelor pași juridici și administrativi, care trebuie parcurse pentru pornirea unei afaceri și buna funcționare a acesteia.

Este important de știut că pentru a avea o afacere de succes nu este suficient să ai un produs sau serviciu bun. Evident, că acesta este punctul de plecare, însă un antreprenor trebuie să învețe o serie de lucruri, fără de care, afacerea nu poate funcționa. Antreprenoriatul se învață!

O afacere este o activitate complexă și dincolo de aspectele ei economice, financiare, sociale, este necesar să cunoaștem și aspectele juridice și să înțelegem normele de drept incidente.

Poate citești acest ghid, pentru că ai o idee bună în ceea ce privește un produs sau un serviciu pe care îl consideri că ar fi recepționat bine de public și crezi că ai putea porni o afacere cu aceasta, ori pentru că ai deja o afacere pe care o administrezi sau că dorești ca într-o zi să fii propriul tău șef. Oricare ar fi motivul, noi ne bucurăm că ești în căutarea de informații.

Sperăm ca acest ghid să te ajute să faci primii pași pe acest drum care să-ți asigure independența financiară.

Îți dorim mult succes!

Autorii

I. TIPURI DE AFACERI

În România putem întâlni mai multe forme de organizare a unei afaceri, în cazul unora, cum sunt persoana fizică autorizată, întreprinderea individuală și întreprinderea familială, procedura de înființare este mai simplă, la fel și modul de funcționare. În cazul unei societăți comerciale, care de asemenea cunoaște mai multe forme, procedura de înființare necesită mai multă atenție. Înainte de a porni pe drumul anevoios al înființării unei afaceri, este recomandat să strângem informațiile necesare în legătură cu viitoarea activitate desfășurată, pentru a putea alege tipul de întreprindere care se potrivește cel mai bine. Pentru a ne putea decide trebuie avute în vedere mai multe criterii cum ar fi: complexitatea și condițiile înregistrării, costurile funcționării, sarcinile contabile, tipul de impozitare, forma răspunderii: limitată sau nelimitată.

TIPURI DE AFACERI FĂRĂ PERSONALITATE JURIDICĂ

În România, orice persoană fizică are dreptul de a desfășura activități economice cu condiția să respecte prevederile legale incidente. Cele mai simple forme de afaceri sunt reglementate de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 44 din 2008, cu modificările și completările ulterioare.

Există trei forme simple de afaceri: persoana fizică autorizată, întreprinderea individuală și întreprinderea familială.

Cele trei entități sunt unități economice, fără personalitate juridică, putând fi organizate de o persoană fizică ce folosește, în principal, forța sa de muncă, individual (persoană fizică autorizată, întreprindere individuală) sau împreună cu familia sa (întreprinderile familiale). Înregistrarea și autorizarea funcționării lor, ca și în cazul societăților comerciale, este de competența Oficiul Național al Registrului Comerțului (www.onrc.ro).

Aceste entități au dreptul de a desfășura orice activitate economică, exceptând cele pentru care legea impune o altă formă de organizare a afacerii în mod imperativ. Numărul activităților prevăzute în actele constitutive este limitat: persoana fizică autorizată poate desfășura maxim 5 tipuri de activități (5 coduri CAEN), întreprinderea individuală are o limită maximă de 10 tipuri de activități.

Fondatorii pot fi persoane fizice cu capacitate deplină de exercițiu, care au împlinit vârsta de 18 ani și nu au săvârșit vreo faptă de natură penală, nu au fapte înscrise în cazierul fiscal, dispun de un sediu social și declară pe propria răspundere că îndeplinesc toate condițiile prevăzute de lege (din domeniul sanitar, sanitar-veterinar, protecției mediului, protecției muncii).

O persoană are dreptul de a înregistra doar câte o afacere din tipurile menționate anterior, însemnând că

poate înregistra atât a o persoană fizică autorizată, o întreprindere individuală respectiv o întreprindere familială în același timp.

Contabilitatea acestor tipuri de afaceri este organizată în partidă simplă. Au obligația de a depune declarație asupra veniturilor anual, nu în fiecare lună, ca în cazul societăților comerciale, astfel, contabilitatea nu costă atâta și este mult mai simplă.

Persoană fizică autorizată și întreprinderea individuală

Cele două forme de organizare a afacerii au ca fondatori persoane fizice, care desfășoară activitate economică în mod individual, având posibilitatea de a angaja o altă persoană salarizată.

Persoana fizică care desfășoară o astfel de activitate economică este obligată să plătească impozit pe venit și contribuții sociale. Pentru eventuale datorii va răspunde cu patrimoniul întreprinderii, iar în cazul în care acesta nu este îndestulător, creditorii vor putea urmări patrimoniul fondatorului, acest lucru numindu-se răspundere nelimitată.

Fondatorul unei persoane fizice autorizate sau a unei întreprinderi individuale poate fi angajat în cadrul unei alte societăți comerciale.

Întreprinderea familială

Se înființează de două sau mai multe persoane fizice, membre al aceleași familii. Aceștia pot fi în

aceleși timp fondatorii unei persoane fizice autorizate sau a unei întreprinderi individuale, și pot deține chiar o funcție salarizată la o societate comercială. Membrii care desfășoară o astfel de activitate comercială, sunt obligați să plătească impozit pe venit și contribuții sociale.

În ceea ce privește persoanele care pot desfășura activitate într-o întreprindere familială, legea folosește sintagma de „membrii familiei”, aceste persoane fiind soțul, soția, copiii acestora care au împlinit vârsta de 16 ani la data înființării întreprinderii familiale, rudele și afinii până la gradul al patrulea inclusiv. Nu pot fi angajate persoane care nu sunt membrii de familie.

Pentru constituirea întreprinderii familiale este necesară încheierea în scris a unui acord de constituire între membrii fondatori.

Întreprinderea familială nu dispune de un patrimoniu propriu, dar membrii fondatori pot decide contrariul. Pentru eventuale datorii, membrii unei întreprinderi familiale vor răspunde cu patrimoniul întreprinderii, iar în cazul în care acesta nu este îndestulător, creditorii vor putea urmări patrimoniul personal al membrilor.

IMPOZITARE

Entitățile prezentate mai sus pot alege una dintre cele două sisteme de impozitare existente: sistemul real sau pe baza normei de venit.

Sistem real

Se plătește un impozit de 10% din venitul net (a se vedea mai detaliat în capitolul următor).

Norma de venit

În cazul în care se va alege acest mod de impozitare, activitatea economică se poate desfășura doar individual, fără a avea angajați. Impunerea veniturilor pe baza normelor de venit reprezintă plata unei sume fixe prestabilite, cuantumul sumei depinzând de mai mulți factori, cum ar fi locul unde este înregistrată activitatea (în ce județ, mediu urban sau rural) respectiv de tipul de activitate desfășurată (în baza Codurilor CAEN aplicabile).

În ambele cazuri, impozitul se va plăti trimestrial (termenele fiind de până la 25 martie, iunie, septembrie și decembrie).

SOCIETĂȚI COMERCIALE

Înființarea societăților comerciale este reglementată de Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, cu modificările și completările ulterioare. Legea reglementează constituirea, funcționare societăților comerciale, modificarea actului constitutiv, excludere și retragerea asociaților, dizolvarea, fuziunea și divizarea societăților.

Societățile comerciale pot fi constituite în una dintre următoarele forme: societate în nume colectiv, societate în comandită simplă, societate pe acțiuni, societate

în comandită pe acțiuni, societate cu răspundere limitată.

Constituirea și fondatorii

Înființarea unei societăți necesită cel puțin doi asociați în afară de cazurile în care legea prevede altfel. Societatea cu răspundere limitată poate fi înființată și prin declarația de voință a unei singure persoane (SRL cu asociat unic).

Societățile în nume colectiv sau societățile în comandită simplă se înființează printr-un contract de societate. Societățile pe acțiuni, societățile în comandită pe acțiuni și societățile cu răspundere limitată au la bază un contract de societate și un statut. Contractul de societate și statutul pot fi încorporate într-un singur document numit act constitutiv.

Semnatarii actului constitutiv, precum și persoanele care au un rol determinant în constituirea societății sunt considerați fondatori. Nu pot fi fondatori persoanele care, potrivit legii, sunt incapabili ori care au fost condamnate pentru gestiune frauduloasă, abuz de încredere, fals, uz de fals, înșelăciune, delapidare, mărturie mincinoasă, dare sau luare de mită, pentru infracțiunile prevăzute de Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism.

Pentru înființarea unei societăți este necesară subscrierea unui capital social. Quantumul capitalului social

variază în funcție de tipul de societate. Aporturile în numerar sunt obligatorii la constituirea oricărui tip de societate, aporturile în natură sunt admise la toate formele. Prestațiile în muncă sau servicii nu pot constitui aport la formarea ori la majorarea capitalului social. Dividendele se distribuie asociațiilor proporțional cu cota de participare la capitalul social vărsat, dacă prin actul constitutiv nu se prevede altfel (de ex. dacă doi asociați dețin câte 50% din părțile sociale, atunci vor primi dividende în aceeași cotă).

Răspundere limitată sau nelimitată

Conform regulii generale, societatea comercială răspunde cu patrimoniul propriu, ceea ce înseamnă că patrimoniul societății constituie o garanție pentru obligațiile acestuia.

Asociații în societățile în nume colectiv, asociații comanditați în societatea în comandită simplă sau în comandită pe acțiuni răspund nelimitat și solidar pentru obligațiile societății. Aceste societăți răspund pentru obligațiile contractate cu patrimoniul societății, iar în cazul în care acesta nu este îndestulător pentru acoperirea integrală a datoriilor, în 15 zile de la data punerii în întârziere, creditorii au dreptul de a urmări patrimoniul propriu al asociațiilor. Acționarii, acționarii comanditari, respectiv asociații societății cu răspundere limitată răspund doar în limitele aportului la capitalul social.

Sediul

Orice societate este obligată să aibă sediu social înregistrat. Sediul social poate fi înregistrat atât într-un imobil cu mai multe apartamente, cât și într-o casă. Nu este necesar ca activitatea comercială să se desfășoare efectiv la sediul social, în funcție de obiectul de activitate acesta putând să fie efectuată la un punct de lucru sau în afara sediului social. Pentru înregistrarea sediului social este necesară dovedirea dreptului de folosință cu cel puțin una dintre următoarele acte: extras de carte funciară, contract de vânzare cumpărare, contract de donație, certificat de moștenitor, hotărâre judecătorească, contract de schimb, contract de închiriere, contract de concesiune, contract de leasing imobiliar, contract de comodat sau orice alt act din care rezultă dreptul de folosință asupra imobilului. Sediul social poate fi schimbat oricând.

SOCIETATE ÎN NUME COLECTIV

Caracteristici: strânsa cooperare și relația personală dintre fondatori (de obicei societatea este înființată de prieteni, membrii unei familii, colegi de muncă);

Fondatori: două sau mai multe persoane fizice sau juridice;

Denumire: denumirea societății trebuie să cuprindă numele a cel puțin unuia dintre asociații comanditați, fiind urmat de sintagma „societate în nume colectiv” – „SNC”.

Capital social: legea nu stabilește o limită minimă sau maximă;

Forma de răspundere: asociații răspund în mod nelimitat pentru obligațiile societății;

Modul de funcționare: cel mai important organ al societății în nume colectiv este adunarea asociațiilor unde hotărârile se iau în unanimitate, fiecare asociat având un drept de vot. Administrarea societății este îndeplinită de una sau mai multe persoane numite în acest scop;

Avantaje: constituirea și funcționarea societății este simplă;

Dezavantaje: răspunderea nelimitată a asociaților.

SOCIETATE ÎN COMANDITĂ SIMPLĂ

Fondatori: în funcție de întinderea răspunderii, putem distinge între două categorii de asociați, asociații comanditați și asociații comanditari. La momentul constituirii trebuie numit în mod obligatoriu un asociat comanditat și un asociat comanditar. Asociații comanditari pot fi persoane fizice sau juridice, în schimb asociații comanditați pot fi doar persoane fizice;

Denumire: denumirea societății trebuie să cuprindă numele a cel puțin unuia dintre asociații comanditați, urmată de sintagma „societate în comandită”, scrisă în întregime;

Capital social: legea nu stabilește o limită minimă sau maximă a acestuia;

Răspundere: asociații comanditați răspund nelimitat și în mod solidar pentru obligațiile sociale, asociații comanditari răspund numai până la concurența capitalului social subscris;

Modul de funcționare: asupra problemelor legate de societate asociații iau hotărâri în adunarea generală. Acționarii exercită dreptul de vot în adunarea generală, proporțional cu numărul acțiunilor pe care le dețin. Acționarii sunt îndreptățiți să încaseze dividende, proporțional cu numărul acțiunilor pe care le dețin. Administrarea și controlul gestiunii financiare a societății este asigurată de unul sau mai mulți asociați comanditați;

SOCIETATE PE ACȚIUNI

Fondatori: societatea pe acțiuni nu poate avea mai puțin de 2 asociați care pot fi persoane fizice sau persoane juridice;

Denumire: constă într-o denumire unică, la care se adaugă în mod obligatoriu sintagma „Societate pe Acțiuni” / „SA”;

Capital social: Societatea pe acțiuni se constituie prin subscriere integrală și simultană a capitalului social. Semnatarii actului constitutiv pot decide să subscrie integral capitalul social în cazul în care dispun de resursele necesare. În cazul în care nu dispun de resursele necesare sau nu doresc să subscrie integral capitalul social au dreptul să constituie capitalul social prin subscripție publică, astfel persoane din afara societății au posibilitatea de a cumpăra acțiuni.

Capitalul social al societății pe acțiuni nu poate fi mai mic de 90 000 lei. În cazul societății pe acțiuni capitalul social este reprezentat de acțiunile emise de către asociați, care în funcție de modul de transmitere pot fi nominale sau la purtător. Valoarea nominală a unei acțiuni nu poate fi mai mică de 0,1 lei.

Dividendele vor fi distribuite din profitul societății proporțional cu numărul acțiunilor deținute de asociați.

Răspundere: acționarii răspund în limitele capitalului social subscris;

Modul de funcționare: are la bază colaborarea strânsă între structurile interne ale societății.

Adunarea generală, formată din toți acționarii societății, este organul principal al societății pe acțiuni și ia cele mai importante decizii. Adunarea generală poate fi ordinară sau extraordinară. Administrarea societății pe acțiuni este exercitată de unul sau mai mulți administratori. În cazul în care există mai mulți administratori, aceștia formează consiliul de administrare.

În cadrul societății pe acțiuni funcția de control este îndeplinită de cenzori. Societatea pe acțiuni trebuie să aibă trei cenzori, dintre care unul trebuie să aibă funcția de contabil autorizat.

SOCIETATE ÎN COMANDITĂ PE ACȚIUNI

Caracteristici: se aseamănă cu societatea pe acțiuni, diferența o constituie răspunderea nelimitată și solidară;

Fondatori: și în cazul societății pe acțiuni distingem între asociații comanditați și asociații comanditari;

Denumirea: constă într-o denumire unică, la care se adaugă în mod obligatoriu sintagma „societate în comandită pe acțiuni”;

Capital social: cuantumul capitalului social nu poate fi mai mic de 90 000 lei;

Modul de funcționare: Administrarea este exercitată de unul sau mai mulți asociați comanditați;

SOCIETATE CU RĂSPUNDERE LIMITATĂ

Întreprinzătorii la început de drum, în general, optează pentru societatea cu răspundere limitată, iar din acest motiv vom analiza mai detaliat această formă de societate.

Caracteristici: este strâns legată de persoana asociaților. Având în vedere numărul mic al acestora, nu există posibilitatea depersonalizării afacerii, ca în cazul societăților pe acțiuni;

Fondatori: un SRL poate fi înființat de persoane fizice (fie cetățeni români, fie cetățeni străini), în mod individual sau în parteneriat, și de persoane juridice române sau străine. Poate avea cel puțin un asociat și cel mult 50;

Denumirea: este constituită dintr-o denumire individuală, care este urmată în mod obligatoriu de sintagma „societate cu răspundere limitată” – „SRL”;

Capital social: capitalul social nu poate fi mai mic de 200 de lei, care poate fi împărțit în părți sociale în valoare de cel puțin 10 lei;

Răspundere: obligația fondatorilor față de societate se limitează la aportul la capitalul social și la eventualele aporturi stabilite prin contractul de societate;

Funcționare: Asociații iau hotărârile în cadrul adunării generale. Hotărârile sunt luate cu majoritatea absolută a asociaților și a părților sociale, cu excepția cazului în care actul constitutiv sau legea dispune altfel. Hotărârea care privește modificarea actului constitutiv se ia cu votul unanim al asociaților, cu excepția cazului în care se dispune altfel. Fiecare parte socială dă dreptul la un vot.

Administratorii sunt obligați să convoace adunarea generală, cel puțin odată pe an, sau ori de câte ori este necesar. Membrul sau membrii care dețin cel puțin un sfert din părțile sociale pot solicita convocarea adunării generale, indicând scopul acesteia.

Convocarea adunării generale se face în conformitate cu cele stabilite în actul constitutiv, iar în cazul în care acesta nu conține dispoziții specifice, convocarea adunării se va efectua prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, cu cel puțin 10 zile înainte de data adunării, indicând ordinea de zi. În cazul în care nu se întrunește majoritatea necesară, adunarea generală se convoacă din nou, care, la această nouă convocare va putea adopta hotărâri indiferent de numărul

asociațiilor prezente, respectiv de numărul părților sociale deținute de către aceștia.

Administrarea societății este exercitată de către unul sau mai mulți administratori, care sunt numiți prin statut sau prin hotărâre a adunării generale.

Adunarea generală poate numi unul sau mai mulți cenzori. Dacă numărul asociațiilor depășește 15, numirea cenzorului este obligatorie. În lipsa cenzorilor fiecare asociat, care nu este administrator al societății, poate exercita funcția de supraveghere.

Cesiunea părților sociale între asociați nu este limitată. Cesiunea părților sociale către persoane din afara societății se poate realiza numai prin hotărârea adunării generale a asociațiilor, prin întrunirea forumului asociațiilor reprezentând cel puțin trei pătrimi din capitalul social. Părțile sociale pot fi transferate pe cale succesorală.

PERSOANĂ FIZICĂ AUTORIZATĂ SAU SRL (MICROÎNTRINDERE) – PE CARE SĂ-L ALEGEM?

Cu ocazia înființării unei întreprinderi, ne întâlnim în mod frecvent cu întrebarea: înregistrăm o persoană fizică autorizată sau o societate cu răspundere limitată?

Persoana fizică autorizată a fost prezentată anterior, iar microîntreprinderea este o **societate comercială** care îndeplinește următoarele condiții:

- venitul anual nu depășește 100 000 euro,

- are cel mult 9 salariați,
- veniturile realizate nu provin din activități desfășurate în domeniul bancar, în domeniul jocurilor de noroc sau al pieței de capital,
- capitalul social nu este deținut de către stat sau de autorități locale,
- nu se află în dizolvare sau lichidare.

Persoana fizică autorizată, întreprinderea individuală, întreprinderea familială plătește impozit de 10% pe venitul net (sau 10% impozit după norma de venit), totodată plătește, peste o limită, în mod obligatoriu, 25% din venitul net cu titlu de contribuții de asigurări sociale (CAS, contribuție la pensie) și 10% contribuții de asigurări sociale de sănătate (CASS), sumă care se calculează în baza a 12 salarii minime brute pe economie.

Plata CAS și CASS este obligatorie dacă venitul net depășește într-un an 12 salarii nete pe economie (de ex, în anul 2021: 12 luni $\times$ 2300 de lei – salariul minim pe economie = 27 600 lei. Astfel, se vor achita contribuțiile sociale, dacă venitul net depășește 27 600 lei).

CASS este o contribuție standard, care nu depinde de venit și care se achită în sumă fixă, dacă valoarea venitului net depășește 12 salarii minime pe economie. În acest caz, se calculează la 10% din salariul minim pe economie $\times$ 12 luni (în 2021 salariul minim pe economie este 2300 lei, astfel 12 luni $\times$ 2300 lei = 27 600 lei, iar 10% a acestei sume este de 2760 lei).

În cazul microîntreprinderilor, în funcție de numărul salariaților, întâlnim sistemul diferențiat pe cote de impozitare, astfel:

- impozit de 1% din venitul brut, în cazul microîntreprinderilor care au cel puțin un salariat cu normă întreagă;
- impozit de 3% din venitul brut în cazul microîntreprinderilor care nu au salariați.

Înregistrarea, administrarea și forma de contabilitate în cazul persoanei fizice autorizate este simplă, veniturile acesteia putând fi folosite în cursul anului financiar curent, pe când în cazul microîntreprinderilor administrarea și contabilitatea este mult mai complicată, veniturile putând fi folosite doar dacă acestea se achită sub formă de dividende.

Este recomandat să se efectueze un calcul comparativ al avantajelor și costurilor fiecărei forme de organizare a unei afaceri, luând în considerare atât numărul persoanelor care vor desfășura activitatea economică cât și cuantumul venitului estimat.

ASOCIAȚIA

În cazul în care scopul nostru primordial nu este desfășurarea unei activități economice pentru obținerea de profit, ci desfășurarea anumitor activități civice în diferite domenii, precum învățământ, sport, cultural, artistic etc., atunci este de preferat înregistrarea unei asociații (ONG).

Asociația poate avea salariați, și poate exercita chiar și o activitate comercială în cazul în care această activitate este desfășurată în vederea îndeplinirii scopului prevăzut în actul constitutiv. În acest caz nu se distribuie dividende și în anumite cazuri se plătește și impozit asupra unor venituri.

II. IMPOZITE ȘI CONTRIBUȚII

După profitul rezultat din activitatea economică suntem obligați să plătim impozit statului. Quantumul acestuia depinde de mai mulți factori, cum ar fi forma de organizare a afacerii, tipul acesteia și venitul realizat.

IMPOZITAREA PERSOANEI FIZICE AUTORIZATE, A ÎNTREPRINDERII INDIVIDUALE ȘI ÎNTREPRINDERII FAMILIALE

Impozitul pe venit: 10% din venitul net (sau poate fi calculat pe baza normei de venit – despre acest subiect am discutat mai pe larg în capitolul anterior)

Impozitul se calculează în următorul fel:

impozit = 10% din venitul net (profit)

venitul net = venitul brut – cheltuielile deductibile

cheltuielile deductibile = contribuțiile obligatorii și cheltuielile efectuate în scopul desfășurării activității economice

Venitul brut reprezintă totalitatea veniturilor. Dacă din această sumă scădem cheltuielile deductibile, vom obține venitul net, adică profitul activității economice.

De exemplu, persoana are un venit brut de 25 000 lei într-un an, din care 10 000 de lei reprezintă cheltuieli

deductibile. Nu toate cheltuielile efectuate de către o persoană sunt deductibile (de ex. dacă anumite datorii sunt plătite cu întârziere, pentru acestea se percep și dobânzi de întârziere care nu sunt deductibile), acestea sunt evidențiate în contabilitate, însă legea nu permite ca datorită achitării acestor sume valoarea impozabilă a veniturilor să fie scăzută.

Conform legislației fiscale, cheltuieli deductibile sunt efectuate pentru desfășurarea activităților economice și contribuie în mod direct la dezvoltarea afacerii. De exemplu, dacă un fotograf achiziționează un aparat de fotografiat, un card de memorie sau un program de editat poze, acestea sunt considerate cheltuieli deductibile.

În acest caz venitul net este de 15 000 lei (25 000 lei – 10 000 lei). Quantumul impozitului se calculează aplicând procentul de 10% asupra venitului net. Astfel, avem de achitat un impozit în valoare de 1500 lei.

Contribuții sociale:

contribuția de asigurări sociale – 25% (CAS)

contribuția de asigurare de sănătate – 10% din salariul minim pe economie × 12 luni (CASS)

Calcularea acestor contribuții se raportează tot la venitul net. Există și excepții de la această regulă, dar în principiu aceasta este regula generală aplicabilă acestor forme, respectiv PFA / întreprindere individuală / întreprindere familială. Tocmai acesta este motivul

pentru care în prezent mulți aleg forma de organizare a afacerii în forma microîntreprinderilor, deoarece – așa cum am arătat anterior – în cazul acestora impozitul nu este atât de mare.

IMPOZITAREA MICROÎNTRINDERILOR

În concret, microîntreprinderilor le este aplicată o cotă de impozitare într-un regim diferențiat, cuprinsă **între 1% și 3% din venitul brut**, în funcție de existența angajaților și numărul acestora, după cum urmează:

- cotă de impozitare de 1% se aplică pentru microîntreprinderile care au cel puțin un salariat cu normă întreagă;
- cotă de impozitare de 3% se aplică pentru microîntreprinderile care nu au salariați.

IMPOZITAREA SOCIETĂȚILOR COMERCIALE

În cazul societăților comerciale există două tipuri de impozite, care depind de veniturile firmei:

- **impozit de 16%** – care se calculează în modalitatea prezentată anterior;
- **TVA (taxă pe valoare adăugată) de 19%**. Anumite produse sau servicii au un TVA special, de obicei mai scăzut (de ex. pentru pâine se aplică TVA în valoare de 9%, pentru cărți se aplică TVA de 5%).

TVA-ul se plătește obligatoriu doar în cazul în care firma are o cifră de afaceri mai mare de 300 000 de lei pe an.

Există anumite categorii de activități, cărora ar reprezenta un avantaj dacă ar fi plătitori de TVA, cum ar fi situația celor care se ocupă de revânzarea anumitor bunuri. Tocmai din acest motiv, se poate alege de către societăți să fie plătitori de TVA, fără a atinge pragul cerut de lege.

Taxa pe valoarea adăugată (TVA) este o taxă care este înglobată aproape în toate produsele și serviciile achiziționate de noi. Persoanele fizice se întâlnesc cu TVA-ul doar în momentul în care achiziționează anumite produse sau beneficiază de anumite servicii, iar costul acestora este majorat semnificativ din cauza TVA-ului. Dacă, în calitate de întreprinzător vindem sau cumpărăm ceva, taxa pe valoare adăugată trebuie declarată, apoi ori achităm această valoare, ori cerem rambursarea acesteia de la stat.

În acest sens, dacă o societate optează pentru înregistrarea în scop de TVA, atunci trebuie să țină cont de faptul ca odată ce este înregistrată, prețul bunurilor livrate și a serviciilor prestate va trebui să includă și taxa pe valoarea adăugată.

Ca să înțelegem cum se calculează TVA-ul, avem următorul exemplu:

O firmă producătoare de genți își procură ca materie primă piele în valoare de 100 lei (84,03 + 15,97 TVA). Din acest material produce genți, pe care le vinde unor

comercianți mari la un preț de 150 lei/bucată (126,5 + 23,95 TVA). Comerciantul vinde produsele vânzătorilor cu amănuntul la preț de 200 lei/bucată (168,07 + 31,93 TVA). Ultimul pune în vânzare gețile la prețul de 300 lei (252,1 + 47,9 TVA), acesta reprezentând prețul final pe care cumpărătorul îl plătește. Din această sumă 47,9 de lei reprezintă TVA-ul ultimului preț achitat. Comerciantul angrosist poate cere deducerea TVA-ului de 31 93 lei, dar datorează la rândul lui un TVA de 47 9 lei. Ce trebuie de fapt să plătească? Doar diferența dintre cele două TVA-uri, deoarece aceasta este diferența dintre cumpărare și revânzare. Dacă diferența este mai mare decât TVA-ul deductibil, atunci TVA-ul se plătește; iar dacă diferența este mai mică atunci acesta se poate recupera de la stat.

III. ÎNREGISTRAREA SOCIETĂȚILOR COMERCIALE

Pentru simplificarea prezentării, vom arăta pașii necesari înființării unei firme de tip SRL, ținând cont de faptul că majoritatea întreprinzătorilor la început de drum aleg această formă de societate. Este important de menționat, că pe site-ul Oficiului Național al Registrului Comerțului – www.onrc.ro, sunt prezentate etapele înființării oricăror tipuri de firme, nu numai ale SRL-urilor, conținând atât explicații, cât și formulare tipizate.

Pasul 1. Alegerea și rezervarea denumirii firmei

Rezervarea denumirii alese se efectuează la Oficiul Național al Registrului Comerțului, la sediu sau electronic, pe site-ul portal.onrc.ro. Pe cererea de verificare a disponibilității denumirii firmei și a rezervării acesteia se trec 3 denumiri, în ordinea priorității. În vederea rezervării, firma este supusă unor operațiuni de verificare, astfel încât să îndeplinească, cumulativ, condițiile generale și speciale de legalitate și de disponibilitate.

Această denumire aleasă nu poate fi identică și nici măcar asemănătoare în mod vădit cu o altă denumire a

unei societăți deja existente și rezervate din țară. Se recomandă a pregăti mai multe denumiri sau diverse variații ale unei singure denumiri .

În cazul unei societăți în nume colectiv, denumirea trebuie să conțină numele a cel puțin unui asociat, urmat de formula „societate în nume colectiv”. La societățile în comandită simplă denumirea trebuie să cuprindă numele a cel puțin unui comanditar, urmat de formula „societate în comandită simplă”. La societățile pe acțiuni este imperativă înglobarea formulei „societate pe acțiuni” sau prescurtarea „SA”. Societățile cu răspundere limitată pot avea o denumire liber aleasă, la care se poate adăuga numele unuia sau a mai multor asociați, obligatoriu alături de expresia „societate cu răspundere limitată” sau prescurtarea „SRL”.

Se poate refuza înscrierea unei societăți care, fără a introduce elemente de deosebire în denumire, produce confuzie cu alte firme înregistrate. Se interzice folosirea următoarelor cuvinte și sintagme în denumirea unei societăți: „academic-științific”, „academie”, „universitate”, „universitar”, „școală”, „școlar” și/sau derivatele acestora.

Înscrierea unei firme care conține cuvintele sau sintagmele „național”, „institut”, „român” și/sau derivatele acestora ori cuvinte sau sintagme caracteristice autorităților și instituțiilor publice centrale sau locale se realizează numai cu acordul Secretariatului General al Guvernului, respectiv a prefectului județului sau al municipiului București, în circumscripția teritorială în

care solicitantul și-a stabilit sediul social. Autoritatea competentă se va opune eliberării acordului pentru folosirea denumirii dacă firma în cauză este susceptibilă să creeze confuzie cu denumirea unei instituții publice sau de interes public.

Pasul 2. Actul constitutiv

Actul constitutiv este autentificat de către un notar, atestat de către un avocat sau semnat de fondatori. Ultima formă nu este permisă în următoarele cazuri, când forma autentică a actului constitutiv este obligatorie:

- printre bunurile subscrise ca aport la capitalul social se află un imobil;
- se constituie o societate în nume colectiv sau în comandită simplă;
- societatea pe acțiuni se constituie prin subscripție publică.

Actul constitutiv al unei societăți cu răspundere limitată trebuie să conțină următoarele:

a) Datele de identificare a asociaților

Pentru **persoane fizice**: nume, prenume, CNP (echivalentul acestuia pentru persoane fizice străine), locul și data nașterii, numărul cărții de identitate sau a pașaportului, domiciliul, cetățenia;

Pentru **persoane juridice**: denumirea, sediul, naționalitatea, numărul de înregistrare în registrul comerțului, codul unic de înregistrare;

În cazul **persoanelor juridice** este necesară o hotărâre a adunării generale sau decizia asociatului unic, în care să se prevadă, că persoana juridică poate fi asociat într-o nouă firmă.

b) Denumirea societății

Denumirea aleasă și acceptată este cea care va apărea în actul constitutiv.

c) Date privind sediul social al firmei

Orice societate trebuie să aibă în mod obligatoriu un sediu pe teritoriul României. Dovada acestui sediu poate fi oricare dintre următoarele documente: extras carte funciară, sau în cazul unui spațiu închiriat ori dat în folosință gratuită - acordul proprietarului imobilului cu privire la destinația imobilului și desfășurarea activității societății. Aceasta se realizează printr-un contract de înscriere sau de comodat.

În cazul în care sediul social se află într-un imobil cu mai multe apartamente, având proprietari diferiți, trebuie obținut, în prealabil, acordul acelor vecini cu care apartamentul are cel puțin un perete comun (din partea dreaptă/ stângă / deasupra/ dedesubt), acord, din care trebuie să rezulte în mod expres și neîndoielnic faptul că ei sunt de acord ca în acel apartament să fie sediul firmei, dar numai dacă firma va desfășura acolo activitate comercială. În afară de acordul vecinilor trebuie să existe și acordul reprezentantului comun, respectiv al președintelui asociației de proprietari.

d) Obiectul de activitate al societății, cu precizarea domeniului de activitate și a activității principale

Obiectele de activitate ale societăților comerciale sunt înșirate în codul CAEN, (Clasificarea Activităților Economice din România) și fiecare dintre acestea are un cod de identificare de 4 caractere (de exemplu 4941 – Transporturi rutiere de mărfuri).

În actul constitutiv al societății trebuie precizată activitatea principală, care este acea activitate, care contribuie cu cel puțin 50% la venitul firmei. În schimb, activitățile secundare reprezintă orice altă activitate a firmei. Activitățile secundare pot fi introduse în actul constitutiv, fără ca firma să se simtă vreodată obligată să exercite acea activitate secundară pe parcursul existenței sale.

Sunt însă anumite obiecte de activitate care nu pot fi incluse în actul constitutiv. Aceste activități pot fi exercitate doar de către stat. Mai există și alte activități, care necesită diferite autorizații de funcționare, ori există anumite obiective de activitate care pot fi exercitate doar de anumite tipuri de societăți.

e) Valoarea capitalului social subscris și vărsat

Capitalul social al societății cu răspundere limitată (SRL) nu poate fi mai mic de 200 lei și se divide în părți sociale egale, care nu pot fi mai mici de 10 lei fiecare. Aporturile bănești sunt obligatorii la înființarea oricărei societăți. Aporturile în natură sunt permise în cazul oricărei forme de societate.

Prestarea muncii în sine nu reprezintă un aport la capital social, nici la creșterea acestei valori. **La societățile cu răspundere limitată profitul și pierderile se împart între asociați în funcție de aportul declarat în actul constitutiv, unde se precizează numărul și valoarea nominală a părților sociale, precum și numărul părților sociale atribuite fiecărui asociat pentru aportul său.** Participarea asociaților la beneficii și pierderi se exprimă în procent (%) din capitalul social. De regulă, participarea la beneficii și pierderi este direct proporțională cu procentul deținut de fiecare asociat la capitalul social.

f) Asociații care reprezintă și administrează societatea sau administratorii neasociați, datele lor de identificare, puterile ce li s-au conferit și modul în care ei își exercită atribuțiile (împreună sau separat)

Administrarea societății este efectuată de către unul sau mai mulți administratori, desemnați prin actul constitutiv sau prin hotărârea adunării generale a asociaților (AGA). Fără aprobarea asociaților, administratorii nu pot îndeplini funcția de administrator în alte societăți cu obiecte de activitate asemănătoare sau identice, nu le este permisă nici comercializarea unor bunuri în interesul lor personal sau al unei alte persoane fizice sau juridice.

Administratorii țin evidența asociaților, înregistrând pentru fiecare asociat în parte, după caz

numele, prenumele/denumirea, domiciliul/sediul lor, locul și data nașterii (pentru persoane fizice), aporturile asociaților la capitalul social, transferurile părților sociale și orice altă modificare.

Orice act juridic încheiat de reprezentantul societății cu încălcarea puterilor conferite prin dispozițiile actului constitutiv sau hotărârii AGA angajează răspunderea personală sau solidară (dacă sunt mai mulți) pentru pagubele suferite de societate. Evidențele ținute de administratori pot fi verificate atât de către asociați, cât și de către creditorii firmei.

În cazul societății cu răspundere limitată, desemnarea **cenzorilor** este obligatorie numai dacă numărul asociaților este mai mare de 15.

g) Clauzele referitoare la durata societății

Regula este că societatea se înființează pe durată nedeterminată; excepțional însă, se poate înființa și pe durată determinată, dacă fondatorii hotărăsc astfel.

h) Menționarea sediilor secundare atunci când se înființează odată cu societatea, sau condițiile pentru înființarea lor ulterioară;

i) Modul de dizolvare și de lichidare a societății – această prevedere trebuie să existe în mod imperativ în cuprinsul actului constitutiv.

În ceea ce privește dizolvarea, reținem că societatea se dizolvă prin:

- a) expirarea duratei, dacă a fost constituită pe durată determinată;
- b) imposibilitatea realizării obiectului de activitate al societății sau realizarea acestuia;

- c) declararea nulității societății;
- d) hotărârea adunării generale;
- e) hotărârea tribunalului, la cererea oricărui asociat, pentru motive temeinice, precum neînțelegerile grave dintre asociați care împiedică funcționarea societății;
- f) falimentul societății;
- g) alte cauze prevăzute de lege sau de actul constitutiv al societății.

Pasul 3. Specimenul de semnătură și declarația pe propria răspundere

Administratorul societății este obligat să depună un specimen de semnătură.

Cetățenii români trebuie să dea o declarație pe propria răspundere că îndeplinesc toate condițiile prevăzute de lege pentru a fi asociați sau administratori într-o societate, acesta are și rolul de a dovedi faptul că persoanele cunosc prevederile legii penale cu privire la infracțiunile de fals și evaziune fiscală. Cu privire la cetățeni străini, ei trebuie să menționeze și faptul că nu dădorează bani statului român.

Pasul 4. Înregistrarea firmei

La cererea de înregistrare a firmei se anexează următoarele documente.

- Actul constitutiv;
- Documentul care atestă dreptul de folosință asupra spațiului cu destinație de sediu social;

- Dovezile privind efectuarea vărsămintelor aporturilor în natură subscrise de asociați la capitalul social;
- Declarațiile date pe propria răspundere, după caz, de către fondatori/administratori/cenzori sau persoane fizice reprezentante ale persoanei juridice numită administrator sau cenzor, din care să rezulte că îndeplinesc condițiile legale pentru deținerea acestor calități;
- Actele de identitate ale fondatorilor, administratorilor, cenzorilor sau auditorilor persoane fizice;
- Specimenele de semnătură ale reprezentanților societății;
- Declarația privind beneficiarul real.

Dacă sunt îndeplinite condițiile legale, în termen de 5 zile se soluționează cererea pentru înființarea societății. Soluționarea cererii este în competența directorului oficiului registrului comerțului de pe lângă tribunal, care dispune printr-o hotărâre admiterea înființării societății și dispune înregistrarea societății.

Societatea comercială devine persoană juridică începând cu momentul înregistrării sale, când actul constitutiv se va trimite la Monitorului Oficial și, în același timp, se emite și codul unic de înregistrare.

La înregistrarea societății, Oficiul Registrului Comerțului de pe lângă tribunal emite un Certificat de Înregistrare, încheierea de înregistrare și certificatul constatator în care sunt enumerate obiectivele de activitate al societății și confirmă că declarația pe propria

răspundere, prin care fondatorii declară că își asumă responsabilitatea pentru desfășurarea legală a activității comerciale, a fost înregistrată.

Pasul 5. Obținerea autorizațiilor de funcționare

După înregistrarea societății la ONRC și după obținerea certificatului de înregistrare conținând codul unic de înregistrare sau, după caz, la data eliberării certificatului de înscriere de mențiuni sau înainte de începerea unei activități care necesită autorizare, societatea comercială are obligația de a obține autorizația de funcționare (prin autorizarea funcționării se înțelege asumarea de către solicitant a responsabilității privitoare la legalitatea desfășurării activităților declarate).

În funcție de obiectul de activitate a societății, pentru obținerea autorizațiilor este necesar să se prezinte anumite declarații, descrieri amănunțite ale desfășurării activității, documente tehnice, etc. Doar ulterior dobândirii autorizațiilor este permisă funcționarea efectivă a societății.

Pasul 6. Deschiderea unui cont bancar

După înregistrarea societății la ONRC, asociații sau administratorul acesteia va putea deschide contul bancar definitiv al societății.

Documentația minimală necesară deschiderii unui cont bancar pentru persoana juridică include actul

constitutiv al societății, încheierea ONRC privind înregistrarea societății, Certificatul de Înregistrare, certificatul constatator, cartea de identitate și specimenul de semnătură.

Ca și ultimă etapă în constituirea unei societăți putem aminti achiziționarea formularelor necesare, de ex. facturier, chitanțier, jurnal de încasări și plăți, note de recepție etc.

Este important de menționat faptul că în cazul societăților deja înregistrate, modificările survenite cu privire la datele personale ale asociaților, administratorilor, a sediului, a activităților vor deveni opozabile doar dacă acestea vor fi înregistrate în termenul legal.

IV. DREPTUL MUNCII

La început mulți dintre antreprenori încearcă să se descurce singuri cu tot ce înseamnă activitățile necesare, în timp, însă, cum afacerea se dezvoltă este nevoie să implice și alte persoane. Având în vedere că angajatorul are o serie de obligații atât față de angajați, cât și față de stat, este important, ca la momentul la care vei avea angajați, personal plătit, să fie clarificate anumite noțiuni și reglementări legislative de dreptul muncii.

CONTRACTUL INDIVIDUAL DE MUNCĂ

Contractul individual de muncă este un contract, în formă scrisă, ce se încheie între o persoană fizică, denumită salariat și angajator, care poate fi o persoană fizică sau juridică. Prin contractul de muncă salariatul se obligă să presteze munca pentru și sub autoritatea unui angajator. Cele mai importante elemente ale contractului de muncă sunt: denumirea și datele părților, locul și felul muncii, funcția, criteriile de evaluare a muncii, riscurile activității, data începerii activității, durata contractului (poate fi pe durată determinată sau nedeterminată), durata concediului de odihnă, cazurile și condițiile în care se poate concedia salariatul sau se poate demisiona, salariul, timpul de muncă, perioada de probă etc.

Contractul individual de muncă se încheie în limba română, în formă scrisă, înainte de începerea activității și se înregistrează la Inspectoratul Teritorial de muncă.

Prestarea muncii fără încheierea unui contract individual de muncă, cunoscută și sub denumirea de muncă la negru, are consecințe grave, fiind sancționată cu amendă.

PERIOADA DE PROBĂ

Este necesar încheierea unui contract individual de muncă, înainte de începerea activității și în cazul în care vorbim despre angajarea unei persoane pentru o perioadă de probă. Perioada de probă se poate stabili o singură dată, pentru verificarea aptitudinilor salariatului, pentru cel mult 90 de zile calendaristice în cazul funcțiilor de execuție și de cel mult 120 de zile calendaristice pentru funcțiile de conducere. În timpul perioadei de probă sau la finalul acesteia salariatul poate fi concediat de îndată, fără a fi necesară indicarea motivului.

SALARIUL

Salariul reprezintă contraprestația muncii depuse de salariat în baza contractului individual de muncă, deci pentru munca depusă de salariat, angajatorul trebuie să-i ofere un salariu. Pentru o muncă de 8 ore pe zi, 5 zile pe săptămână, salariul nu poate fi mai mic, decât salariul minim brut pe economie în România, care

în prezent este de 2300 de lei, iar pentru persoanele cu studii superioare, cu vechime de cel puțin 1 an în domeniul studiilor este de 2350 lei. Totodată, există anumite sectoare de activitate, unde salariul minim brut este diferit, față de salariul minim brut pe economie, cum ar fi exemplul domeniul construcțiilor unde salariul minim este de 3000 de lei brut.

Pentru salarii, atât angajatorul cât și angajatul datorează contribuții la bugetul de stat.

De regulă, angajatorul reține din salariul angajatului și virează către bugetul de stat și partea de contribuții, ce datorează cel din urmă, astfel, salariul net (adică salariul primit în mână) va fi mai mic, decât salariul brut, prevăzut în contractul individual de muncă.

De exemplu: în cazul unui salariu minim pe economie, adică 2300 de lei brut, statului revine suma de 966 lei. Din aceasta angajatul plătește suma de 914 lei, iar angajatorul suma de 52 lei. Astfel, salariul net va fi de 1386 lei, iar angajatorul în cazul unui salariu minim de 2300 lei va plăti în total suma de 2352 de lei. Pe internet pot fi găsite mai multe pagini, unde în mod automat veți putea calcula, ca după un anumit salariu ce sumă reprezintă contribuțiile (în motorul de căutare introduceți „calculator salarii”).

Dacă angajatul cauzează un prejudiciu angajatorului, acesta este ținut să-l repare, însă angajatorul nu are dreptul să rețină din salariul angajatului aceste sume, decât în baza unei hotărâri judecătorești definitive. Dacă angajatul are datorii față de alte persoane, angajatorul

poate să rețină din salariul acestuia datoria, doar în cadrul procedurii de executare silită, care în acest caz se numește poprire. În cazul în care împotriva angajatului există mai multe solicitări privind reținerea anumitor sume din salariul acestuia, valoarea totală a acestora nu poate depăși jumătatea veniturilor.

Angajatorul în fiecare an realizează evaluarea performanțelor profesionale a angajaților, iar criteriile de evaluare sunt aduse la cunoștința angajaților anterior.

CONCEDIUL

Salariatul are dreptul la concediu, care poate fi de mai multe feluri: concediu de odihnă, concediu pentru creșterea copilului, concediu medical, concediu fără plată etc. Angajații au dreptul în fiecare an la concediu legal de odihnă de cel puțin 20 de zile lucrătoare, perioadă pentru care sunt plătiți. În contractul individual de muncă, ori în contractul colectiv de muncă părțile pot stabili o perioadă mai mare, însă nu și una mai mică decât cel prevăzut de lege.

ÎNCETAREA CONTRACTULUI INDIVIDUAL DE MUNCĂ

Încetarea contractului de muncă are patru forme: de comun acord, prin demisie sau concediere și prin desființarea locului de muncă.

Demisia reprezintă notificarea scrisă prin care angajatul îl informează pe angajator asupra deciziei sale

de a înceta contractul de muncă. În cazul demisiei există o perioadă de preaviz până la încetarea contractului de muncă, perioadă în care contractul de muncă continuă să își producă efectele, deci angajatul va continua să presteze munca pentru angajator și de asemenea va beneficia și de salariu. Angajatorul poate renunța la perioada de preaviz.

Concedierea poate avea mai multe cauze: de exemplu pentru necorespondere profesională, desființarea locului de muncă, motive disciplinare, când angajatul este arestat preventiv sau condamnat definitiv la pedeapsa închisorii cu executare etc.

ÎNTREBĂRI FRECVENTE

De la ce vârstă se poate încheia contract individual de muncă?

Persoana fizică dobândește capacitatea de muncă la împlinirea vârstei de 16 ani, însă cu acordul părinților sau al reprezentanților legali poate presta muncă de la 15 ani, pentru anumite activități, fără a periclita sănătatea, dezvoltarea și pregătirea profesională.

Care este timpul de muncă zilnic?

Potrivit regulii generale timpul de muncă este de 8 ore pe zi și 40 de ore pe săptămână, repartizat astfel încât după cinci zile de muncă urmează două zile consecutive de repaus. Repartizarea timpului de muncă poate avea și alte forme, de exemplu după un timp de lucru de 12 ore, urmează repaus de 24 de ore. În cazul

în care durata zilnică a timpului de muncă este mai mare de 6 ore, salariații au dreptul la pauză de masă și alte pauze, care nu intră în calculul timpului de muncă zilnic, în cazul în care angajatorul nu dispune altfel.

Care este durata muncii suplimentare?

Munca suplimentară este reglementată strict, se poate presta doar în anumite condiții, astfel încât durata orelor de muncă să nu depășească 48 de ore pe săptămână.

Care sunt zilele de sărbători legale în care nu se lucrează?

Este important ca angajatorul să respecte zilele de sărbătoare legale care sunt declarate zile libere, când nu se prestează muncă: 1 și 2 ianuarie, 24 ianuarie, Vinerea Mare, ultima zi de vineri înaintea Paștelui, prima și a doua zi de Paști, prima și a doua zi de Rusalii, 1 mai, 1 iunie, 15 august, 30 noiembrie, 1 decembrie, prima și a doua zi de Crăciun, două zile pentru fiecare dintre cele 3 sărbători religioase anuale, declarate astfel de cultele religioase legale, altele decât cele creștine, pentru persoanele aparținând acestora.

Reprezintă excepții locurile de muncă în care activitatea nu poate fi întreruptă datorită caracterului procesului de producție sau specificului activității, în acest caz timpul lucrat trebuie compensat în 30 de zile.

V. LA CE TREBUIE SĂ FIE ATENT UN ANTREPRENOR?

În cazul fiecărei întreprinderi există anumite aspecte care necesită o atenție deosebită și sunt universal valabile indiferent de tipul acestora. Să vedem câteva exemple:

- Cum să începi? Este bine să faci un plan de afaceri, ca să ai o imagine exactă cu privire la scopul afacerii, strategia aplicată, despre produse/servicii, parteneri, venituri, cheltuieli, posibilități de finanțare.
- Banii societății nu sunt banii tăi, ceea ce este partea ta, poți să o obții din profit, sub forma unor dividende. În cazul celor mai multe tipuri de afaceri patrimoniul firmei nu se confundă cu patrimoniul administratorului firmei, deci nu poți folosi banii societății în mod liber și în scop personal.
- Există anumite situații în care pentru datoriile firmei poți să răspunzi cu propria avere.
- Contabilitatea necesită o atenție deosebită, nu este permis să se țină evidență contabilă dublă, deoarece vorbim de infracțiunea de evaziune fiscală.
- Evidențierea în actele contabile a unor date ne-reale, de asemenea constituie infracțiunea de evaziune fiscală.

- Societatea răspunde față de clienți pentru bunurile comercializate sau pentru serviciile oferite. În cazul în care clientul suferă un prejudiciu datorită funcționării necorespunzătoare a produsului, este ținut să repare prejudiciul cauzat. Produsele defecte sau necorespunzătoare trebuie, după caz, reparate, înlocuite sau returnat prețul produsului.
- Este important ca impozitele și contribuțiile datorate statului să fie achitate în termen. De exemplu, în cazul în care angajatorul reține din salariul angajaților contribuțiile datorate de către aceștia bugetului de stat, în schimb cu rea-credință nu vi-rează aceste sume de bani, fapta reprezintă infracțiune.
- În cazul în care nu se dorește continuarea activității economice, este indicat ca societatea să fie cesionată unei alte persoane, activitatea să fie suspendată ori societatea dizolvată, deoarece se generează anumite costuri chiar dacă nu se desfășoară vreo activitate concretă, iar pasivitatea poate avea anumite consecințe negative.
- Există un cazier fiscal, ca și mijloc de evidență și urmărire a respectării disciplinei fiscale, contabile și financiare, iar în situația în care există anumite mențiuni, persoana în cauză nu poate fi de exemplu administrator sau asociat într-o societate. În cazierul fiscal se menționează săvârșirea faptelor sancționate de legile fiscale, contabile, vamale și de cele care privesc disciplina financiară. De exemplu

astfel de fapte sunt când cineva împiedică cu intenție efectuarea unui control financiar, evidențierea contabilă a unor date fictive, nereconstituirea evidenței contabile în cazul în care acesta a fost distrus sau pierdut etc.

- Angajatorul este răspunzător pentru asigurarea securității și sănătății la locul de muncă.
- Trebuie acordată o atenție sporită protecției datelor cu caracter personal, în ceea ce privește securitatea datelor și prelucrarea datelor cu caracter personal.
- Prelucrarea datelor cu caracter personal presupune orice operațiune sau set de operațiuni efectuate asupra datelor cu caracter personal sau asupra seturilor de date cu caracter personal, cu sau fără utilizarea de mijloace automatizate, cum ar fi colectarea, înregistrarea, organizarea, structurarea, stocarea, adaptarea sau modificarea, extragerea, consultarea, utilizarea, divulgarea prin transmitere, diseminarea sau punerea la dispoziție în orice alt mod, alinierea sau combinarea, restricționarea, ștergerea sau distrugerea.
- Pot fi prelucrate date cu caracter personal în temeiul consimțământului persoanei vizate, când prelucrarea este necesară pentru executarea unui contract, când prelucrarea este necesară în vederea îndeplinirii unei obligații legale care îi revine operatorului sau când este necesară pentru îndeplinirea unei sarcini care servește unui interes

public, când prelucrarea este necesară pentru a proteja interesele vitale ale persoanei vizate sau ale altei persoane, atunci când prelucrarea este necesară în scopul intereselor legitime urmărite de operator.

- Datele trebuie prelucrate într-un mod care asigură securitatea adecvată a datelor cu caracter personal, inclusiv protecția împotriva prelucrării neautorizate sau ilegale și împotriva pierderii, a distrugerii sau a deteriorării accidentale, prin luarea de măsuri tehnice sau organizatorice corespunzătoare.
- Datele trebuie păstrate pe o perioadă care nu depășește perioada necesară îndeplinirii scopurilor în care sunt prelucrate datele.

**YOUNG
ENTREPRENEUR'S
GUIDE**

START-UP IDEAS

There is a long way to go until an idea becomes a well-functioning business. First of all, it is important you have a good product/service, after which you have to take a series of legal and administrative steps so that the legal requirements will not hinder but rather facilitate the proper operation of your business.

We have one important piece of advice regarding the former: learn and work continuously, i.e. place emphasis both on your personal development and on the evolution of your product and/or services.

Regarding the latter, we can provide further information, since the purpose of our publication is to present those legal and administrative steps that are to be taken in order to establish and properly operate a business.

It is important to know that a good product or service is not sufficient to have a successful business. Of course, this is our starting point, but a good entrepreneur must learn a great deal of things without which a business cannot be operated. One must learn how to become an entrepreneur!

To run a business is a complex activity and, beyond the economic, financial and social implications, it is important to examine the legal aspects and to understand the rules.

Perhaps you are reading our publication because you have great ideas concerning certain products or services that you believe will be well-received by the market or, perhaps, because you are running your own business or wish to become your own boss one day. Whatever the reason, we are glad that you are looking for information.

We hope this booklet will help you get started and to take the first steps on the path that will lead you to your financial independence.

We wish you good luck!

The Authors

I. CLASSIFICATION OF BUSINESS STRUCTURES

There are simpler business structures that are easier to establish and to operate in Romania, such as the registered sole trader, sole proprietorship and family business. The establishment of a company is a more complex task, and, in this case too, we can choose from several structure types. Before setting off on the bumpy road leading through the process of company establishment, it is worthwhile to read about what type of business structure we should choose. Several important aspects are to be taken into account when making such a decision: the complexity of the registration, the registration and operating costs, the accounting problems, the type of tax to be paid, the type of liability (unlimited vs. limited).

UNINCORPORATED BUSINESSES

Every natural person has the right to pursue commercial activities in Romania, provided that the relevant legal provisions are observed. The simplest business structures are regulated by Government Emergency Ordinance no. 44/2008 (Ordonanța de Urgență nr. 44/2008), with its later amendments.

There are three business structures to choose from: registered sole trader, sole proprietorship and family business.

All three entities are unincorporated business units, which are organized by a natural person, either individually (registered sole trader, sole proprietorship) or together with his/her family (family business). The registration and authorization thereof, as in the case of trading companies, falls within the competence of the Trade Register Office (Oficiul Registrului Comerțului – *www.onrc.ro*).

These entities may carry out any economic activity, other than those for which the law mandatorily prescribes other business structures or which are subject to special provisions. The law limits the number of activities: the registered sole trader may only perform 5 types of economic activity (may have up to 5 NACE codes), while in the case of a sole proprietorship the number of economic activities that may be pursued is limited to 10.

Such entities may be established by any natural person of at least 18 years of age, provided that said person has a flawless tax offence record (cazier fiscal), his/her business has a registered office and he/she declares that all legal requirements necessary for the operation of the relevant business has been met (in terms of health, animal health, as well as environmental and occupational safety).

A person may register only one of each type of the above business structures, but he/she may be the founder of a registered sole trader, a sole proprietorship or a family business at the same time.

The aforementioned entities are required to have a single-entry bookkeeping system. Furthermore, these entities have the obligation to fill out a yearly tax statement, not monthly. Therefore, their bookkeeping is way simpler.

The registered sole trader and the sole proprietorship

In both cases, the founder is a natural person, who operates individually but may also employ paid labour. The registered sole trader may have up to 3 employees, while in the case of the sole proprietorship the number of the employed workforce is limited to 8 employees.

The founder may also operate as an employee of another company. He/she is required to pay taxes and social contributions on the income earned. In case of accumulated debts, the founder shall guarantee with the assets of the business or, if that is not sufficient, with his/her personal assets. This is called unlimited liability.

The family business

It is established by two or more family members, who can simultaneously operate as registered sole traders or as a sole proprietorship, and may also be paid employees of another company. Its members are required to pay taxes and social contributions on the income earned.

The founders of this business structure belong to the same family; its members may be the husband, the

wife, children of at least 16 years of age or relatives up to the fourth degree of kin. They may not employ workforce outside the family.

It is established by means of a formation agreement, which is drafted in writing by the founding family members.

As a general rule, the family business does not have private assets, but the founding family members have the right to decide otherwise. The accumulated debts are covered with the assets of the family business or, in case this is not sufficient, with the personal assets of the members.

TAXATION

The aforementioned entities may choose between two types of taxation systems: the actual income system (sistem real) or income tax bracket for freelance income (normă de venit).

Actual income system

A tax of 10% is to be paid on the net income (see the next chapter for more details).

Income tax bracket for freelance income

If we choose this form of taxation, we may only operate individually and cannot have employees. We shall pay a predefined tax amount, which depends on the county we are registered in, whether we are registered in a rural or urban area and on the type of activity performed (CAEN codes).

In both cases, taxes are to be paid yearly until a predefined deadline.

TRADING COMPANIES (SOCIETĂȚI COMERCIALE)

The establishment of trading companies is regulated by Companies Act no. 31/1990. The Act discusses the establishment and operation of trading companies, the amendment of the articles and memorandum of association, the expulsion and withdrawal of shareholders, as well as the dissolution, merger, division and liquidation of trading companies.

Trading companies may be established in one of the following forms: general partnership, limited partnership, joint-stock company, partnership limited by shares and limited liability company.

Establishment and founding members

A trading company must have at least two associate members, except in cases where the law provides otherwise. A limited liability company may be established by a single person.

A general partnership or a limited partnership is established by means of the articles of association (contract de societate), while a joint-stock company, a partnership limited by shares or a limited liability company is established via the articles of association and the statute (contract de societate și statut). The articles of association and the statute may be prepared in the form of articles of association (act constitutiv).

Founding members are the signatories of the articles of association. Legally incapacitated persons or individuals convicted due to mismanagement, corruption, abuse of trust, forgery of documents, tax evasion, money laundering, terrorism or other crimes referred to in the Companies Act may not be founding members of a company.

The formation of a company requires the payment of a share capital. The amount thereof depends on the company type. Cash contribution is mandatory for the establishment of any legal form. In-kind contributions are permitted for all legal forms. Contribution through labour is not regarded as a contribution to the creation or increase of the share capital. The associate members shall receive dividends depending on their initial contribution to the share capital, unless otherwise specified in the articles and memorandum of association.

Limited or unlimited liability

As a rule, the company's obligations are guaranteed via the company's assets. This means that the company's assets are a guarantee that its debts will be paid.

In a general partnership, the liable partners of a limited partnership or the associates of a partnership limited by shares are jointly and severally liable for the company's obligations. These companies cover their obligations with their assets, but if these are not sufficient to settle the accumulated debts, the lenders

may recover the debts through the associate members' personal assets, upon 15 days past due.

The shareholders, the limited partners of a partnership limited by shares and the associates of a limited liability company shall be liable only to the extent of the registered share capital.

Registered office

All trading companies must have a registered office. The registered office may be in a block of flats or in a private house. The registered office does not necessarily have to be the place where the actual commercial activity is performed. The existence of a registered office can be proved with one of the following documents: Real Estate Register excerpt, sale/purchase agreement, donation agreement, certificate of inheritance, court order, exchange agreement, lease agreement, concession agreement, real estate leasing contract, commodatum agreement or any other document confirming the right to use the property. The location of the registered office can be changed at any time.

GENERAL PARTNERSHIP (SOCIETATE ÎN NUME COLECTIV)

Characteristics: close cooperation and personal acquaintance between the founding members (established by friends, relatives, co-workers etc.);

Founding members: two or more natural or legal persons;

Name: the company name must include the name of at least one of the partners and the designation “societate în nume colectiv” – “SNC” (general partnership);

Share capital: the lower or upper limit thereof is not specified;

Liability: the partners have unlimited liability with respect to the partnership’s obligations;

Operation: the most important body of the general partnership is the assembly of partners, where decisions are taken by majority vote, each partner having one vote. The management of the partnership is ensured by one or more person(s) appointed by the assembly of partners;

Advantages: simple formation and operation;

Disadvantages: unlimited liability of the partners.

LIMITED PARTNERSHIP (SOCIETATE ÎN COMANDITĂ SIMPLĂ)

Founding members: depending on the extent of liability, two types of partners can be distinguished: liable partners and limited partners. When a limited partnership is established, it is mandatory to designate a liable partner and a limited partner. The limited partner may be a natural and/or legal person, but the liable partner must always be an individual;

Name: the company name must include the name of one or more liable partner(s) and the designation “societate în comandită simplă” (limited partnership);

Share capital: there is no minimum or maximum limit regarding the amount of share capital;

Liability: in the case of liable partners, the liability is joint and several, while in the case of limited partners it is limited to the extent of the share capital;

Operation: in matters affecting the company, decisions are taken by the assembly of partners. The partners have voting rights proportional to their contribution to the share capital. The share of profits is also determined by the contribution to the share capital. The administration and asset management of the company is performed by one or more liable partner(s).

JOINT-STOCK COMPANY (SOCIETATE PE ACȚIUNI)

Founding members: its establishment requires at least two founding members (shareholders), who may be natural or legal persons;

Name: comprised of a custom name, followed by the designation “societate pe acțiuni”/ “SA” (joint-stock company);

Share capital: it may be set up by full and simultaneous subscription or may be publicly traded. The founding members may decide to pay the entire share capital up front, given they have the necessary funds. If they do not have the necessary financial means or are unwilling to pay the entire share capital, they can turn to the public, who can purchase shares in the company.

The share capital may not be less than RON 90,000. In the case of joint-stock companies, the share capital is represented by the shares issued by the company, which, depending on the transfer method, can be nominal or can be allocated (presented). The nominal value of a share cannot be less than RON 0.1.

As far as the shareholders' share (dividend) is concerned, this amount shall be allocated from the company's net profit, in proportion to the shares held.

Liability: shareholders are liable only to the extent of the registered share capital;

Operation: it is based on the cooperation of clearly distinguishable bodies;

The General Assembly, which includes all the shareholders, is the main body of the joint-stock company, given that it takes the most important decisions. The General Assembly can be ordinary or extraordinary. The administration of the joint-stock company is ensured by one or more director(s). If there are more directors, these shall form a Board of Directors. Within the company, the inspection-related tasks are ensured by auditors. A joint-stock company must have three auditors, among which one must be a certified accountant.

PARTNERSHIP LIMITED BY SHARES (SOCIETATE ÎN COMANDITĂ PE ACȚIUNI)

Characteristics: it is similar to the joint-stock company, the main difference being the unlimited liability;

Founding members: in the case of a partnership limited by shares, we also have liable and limited partners;

Name: comprised of a custom name, followed by the designation “societate în comandită pe acțiuni” (partnership limited by shares);

Share capital: the share capital may not be less than RON 90,000;

Operation: its administration is ensured by one or more liable partners;

LIMITED LIABILITY COMPANY (SOCIETATE CU RĂSPUNDERE LIMITATĂ)

Since beginner entrepreneurs usually choose the limited liability company, this business structure will be analyzed in more detail.

Characteristics: it is closely (personally) linked to the members, since there is no possibility of “depersonalization” as in the case of joint-stock companies;

Founding members: an LLC may be established by natural persons, both individually and in association (either Romanian or foreign citizens), as well as by Romanian or foreign legal entities; It may have minimum one and maximum fifty founding members.

Name: comprised of a custom name, followed by the designation “societate cu răspundere limitată”/ “SRL” (limited liability company / LLC);

Conditions: a natural or legal person may be the sole shareholder of only one limited liability company; A limited liability company may not have as a sole shareholder another limited liability company that consists of one person.

Share capital: the share capital may not be less than RON 200, which may be divided into shares of at least RON 10;

Liability: the founding members' obligations towards the company extend only to their capital contribution or to other financial contributions that may be laid down in the articles of association;

Operation: The members' decisions are expressed through a General Assembly. The General Assembly shall adopt decisions on the basis of the members' votes, as well as the vote representing the absolute majority of the shares, unless the articles and memorandum of association and/or the law provide otherwise. Resolutions regarding the amendment of the articles and memorandum of association require the votes of all members, unless the law and/or articles and memorandum of association provide otherwise. Each share entitles the holder to one vote.

The managing directors are obliged to convene the General Assembly at the company's registered office, at least once a year or whenever required. The member or the members representing at least one quarter of the share capital may request the convening

of the General Assembly, indicating the purpose of the convocation.

The General Assembly is convened according to the provisions of the articles of association. If no such provisions exist, the General Assembly is to be convened via registered letter, sent at least 10 days before holding the meeting, in which the agenda is to be specified. If the required majority is not gathered, and thus the legally convened assembly cannot make valid decisions, the newly convened General Assembly may decide on the items on the agenda, regardless of the number of members present and the share capital they represent.

The administration of the company is ensured by one or more managing director(s), who may be appointed from the ranks of the members and are nominated in the articles of association or are appointed during the General Assembly.

In the case of trading companies, the General Assembly may appoint one or more auditor(s). If there are more than 15 members, it is mandatory to appoint an auditor. If the company has no auditors, the monitoring activity may be carried out by any member who is not a managing director.

The members may transfer shares among themselves. The transfer of shares to persons outside the company is only allowed if it is approved by the members representing at least three quarters of the share capital. Shares are transferable via succession.

REGISTERED SOLE TRADER OR MICRO LIMITED LIABILITY COMPANY – WHICH ONE TO CHOOSE?

When launching a start-up, the following question often arises: should we begin our activity as a registered sole trader, or should we use the opportunities offered by the LLC micro-enterprise?

The registered sole trader was presented above, while a micro-enterprise is a **limited liability company** that meets the following conditions:

- its annual turnover does not exceed EUR 100,000;
- may have up to 9 employees;
- the source of its income is not from banking, insurance, gambling or capital market activities;
- its share capital is not owned by the state or a local authority;
- the company is not in liquidation.

The registered sole traders presented above are required to pay 10% income tax on the net income obtained, as well as the statutory 25% social contribution tax (CAS) and 10% health insurance contribution (CASS) – calculated as 10% of the legal minimum wage.

CAS and CASS are mandatory, if the annual income exceeds 12 times the legal minimal wage (in 2021 the net minimal wage is 2,300 lei, that means 27,600 lei/year).

Micro-enterprises are required to pay differentiated taxes, depending on the number of employees:

- 1% of the gross income for micro-enterprises that have at least one full-time employee;
- 3% of the gross income for micro-enterprises that have no employees;

The registration, administration and bookkeeping are simpler in the case of the registered sole trader, plus it can use its income during the year, while in the case of a micro-enterprise, the administration and bookkeeping are more complex, and the entrepreneur may only obtain the income in form of dividends.

The costs are to be calculated in both cases by also considering the number of persons involved in the company's activity and the revenue to be expected.

ORGANISATION

In case our aim is not to make a profit but to maintain a civil initiative, we should register an organization.

An organization may also have employees and can perform economic activities, provided it is done in order to fulfill the objective(s) set out in the deed of foundation. In this case, of course, we cannot receive dividends and, in some cases, may be required to pay taxes on earnings.

II. TAXES AND CONTRIBUTIONS

We are required to pay taxes to the state on the income obtained by our business. The amount thereof depends on the type of company registered, as well as on our income. In addition to taxes, we are also required to pay social contributions.

TAXATION OF THE REGISTERED SOLE TRADER, SOLE PROPRIETORSHIP AND FAMILY BUSINESS

Income tax: 10% of the net income (or income tax bracket for freelance income – this was discussed in detail in the previous chapter)

The tax is calculated as follows:

Tax = 10% of the net income

Net income = gross income – eligible costs

Deductible expenses = costs incurred for the company's purpose, i.e. to generate income

The gross income represents all our income; if we deduct the eligible costs from this amount, we shall obtain the net income.

Let us assume that a company's gross income is RON 25,000 per year and its eligible costs amount to RON 10,000. We use the term “eligible cost” (cheltuielă deductibilă), because there are costs that are

entered in the accounts, but the law does not allow us to pay less taxes as a result (e.g. the amount of a default interest due on late payment of a tax).

According to the tax laws, only such costs are to be deducted that arise directly for the purpose of the business activity. For example, if a photographer purchases a camera, a memory card and a photo developing software, these can be considered as eligible costs.

In this case, our net income is RON 15,000 (25,000 – 10,000). The amount of the income tax is obtained by calculating the 10% of the net income. Therefore, we are required to pay income tax in the amount of RON 1,500.

Social contributions:

25% social contribution tax (CAS)

**10% health insurance contribution (CASS) –
10% of the legal minimal wage × 12 months**

These contributions are also paid based on the net income. This means that a part of our income is to be paid to the state via taxes and contributions. There are of course exceptions that are not discussed here, but, in principle, this applies to all registered sole traders, sole proprietorships and family businesses. Therefore many people opt instead for the micro-enterprise, because, as we have seen in the previous chapter, the taxes to be paid are not so high.

TAXATION OF THE MICRO-ENTERPRISE (LIMITED LIABILITY COMPANY)

Micro-enterprises are required to pay differentiated taxes, depending on the number of employees:

- a micro-enterprise employing at least one worker has a tax liability of 1%;
- a micro-enterprise operating without employees has a tax liability of 3%.

TAXATION OF TRADING COMPANIES

In the case of trading companies, there are two types of corporate income tax, which cannot be freely chosen, as these are determined by the company's revenue:

- **16% income tax** – calculated according to the method described above;
- **19% value added tax (TVA – taxă pe valoare adăugată)**; the amount of the value added tax can be different for certain services or products (e.g. smaller – 9% for bread or 5% for books).

VAT is to be paid only if the annual turnover exceeds RON 300,000. There are certain areas of activity in the case of which it is preferable if the company is a VAT payer; therefore, the company may opt for this form of payment, even if its turnover is below the above-mentioned value, above which it would be mandatory to pay VAT.

The VAT (value added tax) is a tax included in the price of almost every product and service. As individuals, the VAT affects us only through the fact that it significantly increases the price of the purchased product or service. If we sell or buy something as entrepreneurs, we must declare the VAT, and either have to pay or reclaim it if we are registered as a VAT payer.

If you are a VAT payer, you must submit periodic VAT statements and are required to pay VAT, but it may also be possible to reclaim it.

In order to understand how VAT is calculated, let us take a look at the example below:

A handbag manufacturer buys leather raw materials in the amount of RON 100 (84.03 + 15.97 VAT). From these materials, the manufacturer produces bags that are sold to a wholesaler for RON 150 (126.5 + 23.95 VAT). The wholesaler sells the product to a retailer for RON 200 (168.07 + 31.93 VAT). The retailer sells the product for RON 300 (252.1 + 47.9 VAT), which is the final price paid by the consumer. The VAT included in the final price is RON 47.9. The wholesaler can reclaim the VAT in the amount of RON 31.93 and is required to pay the VAT in the amount of RON 47.9, but it should actually pay only the VAT difference, since this amount is the VAT difference between the income and expenses. If the income is greater than the eligible VAT costs, the VAT is to be paid, and if the income is less than the eligible VAT costs, the surplus may be reclaimed.

III. REGISTRATION OF TRADING COMPANIES

For reasons of simplification, we shall present the steps necessary for the registration of a limited liability company, since, in most cases, beginning entrepreneurs opt for this business structure. It is important to note that the website of the Romanian Trade Register Office (Oficiul Național al Registrului Comerțului), www.onrc.ro, presents the steps that are to be taken for the registration of all business types; here we can also find explanations and forms.

Step 1. Reserving the company's name

The selected name must be reserved at the Trade Register Office, online or offline. Three names are to be indicated (in order of priority) on the form provided for this purpose. The names selected will be verified and it will be determined whether they comply with the statutory requirements. The prospective company name cannot be identical with or very similar to the name of a company already registered in the country and cannot be identical with or very similar to trademarked names. It is advisable to have several options for the company name or to have different variations of the same name.

The name of a general partnership must contain the name of at least one of the partners, followed by the

fully written-out designation “general partnership”; the name of a limited partnership must contain the name of at least one of the liable partners, followed by the fully written-out designation “limited partnership”; the name of a joint-stock company must contain the fully written-out designation “joint-stock company” or the acronym “JSC” (SA); the name of a limited liability company must contain a custom name, to which the name of one or more member(s) may be added, followed by the designation “limited liability company” or the acronym “LLC” (SRL).

The Trade Register Office may reject any name which might be confused with the name of already registered companies. The name of the company must not contain the following words: “scientific”, “academy”, “academic”, “university”, “school” and “educational”. In the case of company names that contain the words “Romanian”, “national” and “institution”, the name itself must be approved in advance by the Government’s General Secretariat; otherwise the name in question will not be protected (reserved).

Step 2. The articles of association

The articles of association may be authenticated by a notary public or a lawyer, or personally signed by the founding members, except in three cases, where the documents must be authenticated by a notary public: the assets subscribed as share capital contribution include an immovable asset (property), a general

partnership or a partnership limited by shares is being established or the joint-stock company is publicly traded.

The articles of association of a limited liability company must include the following:

a. Data on the founding members:

In the case of individuals: name and surname, ID card or passport number, date and place of birth, permanent residence, citizenship.

In the case of trading companies: name, registered office and country of origin, the registration number issued by the Registrar of Companies and the tax identification number.

In the case of a legal person, it is necessary to have a decision by a competent body (decision of the sole shareholder, General Assembly or Board of Directors) stating that the legal entity is involved in the company formation.

b. Name of the trading company: the selected and accepted name is to be included in the articles of association.

c. Data on the trading company's registered office: it is mandatory that all trading companies have at least one registered office located in Romania. Several documents may be obtained to prove the existence of a registered office: a Real Estate Register excerpt and/or the property owner's consent stating that the trading company may register said property as its headquarters. This

usually takes the form of a lease agreement or commodatum agreement. If the registered office is located in a condominium or block of flats, it is necessary to obtain the consent of neighbours with whom there are common walls (right and left, above and below), which clearly states that they give their consent to the establishment of a registered office, as well as the approval of the joint representative. This plus step is mandatory only in case the company will have commercial activity at that address.

d. The company's activities, including its main activity: The commercial activities that may be pursued by companies are included in the so-called NACE code, wherein each activity is associated with a four-digit code (for example 4941 – Road freight transport).

The articles of association must indicate the company's main activity, i.e. the activity that ensures at least 50% of the company's income. In addition to the main activity, the articles of association may include other activities as well, which may not be performed by the company during its operation.

There are certain activities that may not be included in the articles of association. Among these are the activities that may be pursued exclusively by the state. Moreover, there are activities that are bound to certain licensing processes, as well as activities that may only be pursued by a certain type of company.

- e. The extent of the subscribed and paid-in share capital:** A limited liability company's share capital cannot be less than RON 200 and it must be divided into shares of at least RON 10 each.

When establishing a company, regardless of its legal form, cash contributions are mandatory. In-kind contributions are permitted for all company types. Labour cannot be regarded as a contribution to the creation or increase of the share capital. In exchange for the contributions made, the members are entitled to the company's profits as stipulated in the articles of association but are also required to share its losses.

- f. Indication of the directors' personal information and specifications regarding the way the directors may exercise their powers (jointly or individually).** The company is managed by one or more managing director(s), who is/are appointed in the articles of association or by decision of the General Assembly. Without the consent of the General Assembly, managing directors may not receive a mandate in companies that have a similar or identical scope of activity and may not be engaged in identical business activities, neither on their own account nor for the benefit of any other natural or legal person.

Managing directors are required to keep a record on the owners of the company, in which they are to enter, as appropriate, the name and surname

or trade name, as well as the place of residence or registered office of each member, the member's participation to the share capital, the transfer of capital contributions or any other changes relating thereto. Managing directors are personally, as well as jointly and severally liable for damages caused by the violation of the relevant provisions. Said records may be inspected by members and creditors.

If the company has more than 15 members, it is mandatory to appoint an **auditor**.

g. Conditions regarding the company's duration:

In most cases, a trading company is established for an unlimited period, but the founding members may conclude the articles of association for a fixed period.

h. The auxiliary offices are to be specified if they are created simultaneously with the establishment of the company, as well as the conditions for the creation thereof, provided that the members envisaged such conditions at the time of establishment.

i. The way the company is to be dissolved and liquidated must be included in the articles of association in all cases.

The company is dissolved in the following cases:

- a) upon expiry of the period for which the company has been established;
- b) if the company's object of activity can no longer be pursued, becomes impossible to pursue or has already been achieved;

- c) in case the company is assessed as null and void;
- d) by decision of the General Assembly;
- e) by court decision, at the request of any of the members and for thorough reasons, such as serious disagreements between the members that hinder the company's proper operation;
- f) in case of the bankruptcy;
- g) due to other reasons provided by the law or the company's articles of association.

Step 3. Specimen signature and declaration

The specimen signature is mandatory for the managing directors. In the case of Romanian citizens, the declaration refers to the fact that the founding member is aware of the consequences stipulated in the Criminal Code concerning false statements and tax evasion. In the case of foreign citizens, this declaration should also contain the information that the founding member has no debts to the Romanian state.

Step 4. Registration in the Trade Register

The following documents are to be submitted as appendices to the registration application:

- the articles of association;
- document containing proof of the existence of the registered office;

- documents relating to the ownership of in-kind contributions;
- declaration by the founding members, managing directors and supervisory board members, stating that they meet the conditions required by the Companies Act;
- specimen signature, identity documents;
- statement about the real beneficiary;

If the statutory requirements are fulfilled, the director of the county's Trade Register Office shall authorize, by means of a decision and within 5 days following the submission of the application, the establishment of the company and shall order its recording in the Trade Register.

Starting from the date of its recording in the Trade Register, a trading company is considered to be a legal entity. Simultaneously with the recording in the Trade Register, the articles of association are transmitted to the Official Journal and the company obtains the tax identification number.

When registering the trading company, the county's Trade Register Office issues a certificate of incorporation, a decision stating the registration of the company, as well as supporting documents, which include all the activities that will be pursued by the company and regarding which the founder or managing director has declared that he/she is aware of and shall comply with the relevant regulations and licensing conditions.

Step 5. Acquisition of operating licenses

After registration and upon obtaining the certificate of incorporation, the company has to obtain the authorization necessary for its actual operation, which implies the acquisition of the licenses and approvals required for its operation. Depending on the activities pursued by the company, statements, descriptions, sketches presenting the location where the relevant activities will be pursued, and technical specifications are to be submitted in order to obtain the required authorizations and licenses. Only after acquiring these approvals may the company commence the actual operation.

Step 6. Opening a final bank account

The founding members or managing directors may only open a final bank account if they present proof about the company's registration in the Trade Register, the articles of association and the specimen signature.

As a last phase of the company's establishment, the company is required to obtain the most necessary standard forms, such as the receipt pad, invoice pad, cash book, etc.

It is important to know that, in the case of already operating trading companies, changes regarding personal data, the registered office, activities, etc. may only be enforced against third parties if we request in due time and in advance the recording of such changes in the Trade Register.

IV. LABOUR LAW

At the beginning, the various work processes are performed by the entrepreneur, but, as the business grows, the time will come when new people will be drawn into the work process (i.e. the entrepreneur will employ workforce). Therefore, it is important that we are aware of some basic concepts and rules of labour law, because, as an employer, we have a range of responsibilities towards both the employees and the state.

EMPLOYMENT CONTRACT

The employment contract is a written agreement between the employer and the employee, which creates and regulates employment relationships. It is important that we conclude the employment contract in Romanian, with at least 1 day prior to the commencement of the relevant activity. Subsequently, said contract is to be announced at the Territorial Labour Inspectorate (Inspectoratul Teritorial de Muncă – I.T.M.).

The contract must include at least the following information: name and official data of the parties, place of work, title/function of the employee, evaluation of the work, work-related risks, employment

commencement date, contract duration (fixed or indefinite), rest leave period, resignation and dismissal conditions, salary, working time and definition of the probationary period.

Employment without an employment contract, i.e. undeclared work, has serious consequences, its perpetration may lead to financial penalties.

PROBATION

The employment contract is to be concluded before the probationary period. The probationary period may be implemented only once, at the beginning of the employment, for a period of maximum 90 days or, in case of management positions, for a period of maximum 120 days. During the probationary period or upon its expiry, the employee may be dismissed by means of a written notice, without having to justify our decision or being bound to a period of notice.

SALARY

The employee is to receive a salary for the work performed. The salary for 8 hours/day cannot be less than the minimum wage determined by the law, which in Romania is currently RON 2,300, and for persons with higher education, with at least 1 year of experience in the field of education is RON 2,350. At the same time, there are certain sectors of activity, where the gross minimum wage is different from the

gross minimum wage in general, such as for example the construction sector where the minimum wage is RON 3,000.

Both the employer and employee are obliged to pay contributions to the state on the salary. The employer shall deduct the employee's contribution from the employee's gross salary and shall pay it to the state. The gross salary is the amount specified in the employment contract and the net salary is the amount the employee receives.

For example: in the case of minimum wages, we are required to pay RON 966 to the state for the gross amount of RON 2,300. From this, the employee shall pay RON 914 and the employer RON 52. Thus, the net salary is RON 1,386, and the employer is actually required to pay RON 2,352 for the minimum wage of RON 2,300. On the internet we found websites that automatically calculate the exact amount of contributions we have to pay for a certain amount (enter "calculator salarii" (payroll calculator) in the search engine).

If an employee causes damages, he/she is obliged to reimburse said damages, but bear in mind that the employer is not allowed to deduct this sum from the employee's salary without a final court decision. If the employee has debts to other persons, the employer may only deduct the relevant amount from the salary if judicial enforcement has been implemented. In the event more parties lay claim to the employee's salary,

the combined amounts to be deducted from the salary may not exceed half of the salary.

Each year, the employer shall prepare a professional assessment about every employee, the aspects of which are to be presented in advance.

TIME-OFF

The employee is entitled to time off, which may be: annual leave, parental leave, sick leave, unpaid leave, etc. Each year, employees are entitled to a paid annual leave corresponding to a minimum of 20 working days. In the individual employment contract or in the collective labour agreement, we may agree on more time-off, but cannot go below this amount.

TERMINATION OF THE EMPLOYMENT

There are four possibilities: by mutual agreement, resignation, dismissal or by cessation of the employment relationship.

The resignation is a request on the part of the employee. A certain period is required until the employment relationship may be terminated, which is called the notice period. During this time, the employee must continue to go to work, for which he/she will receive payment. The employer may waive the notice period.

Dismissal can occur due to several reasons: the employee becomes unfit to perform his/her job, the position ceases to exist, disciplinary reasons, the employee is arrested or sentenced to imprisonment, etc.

FREQUENTLY ASKED QUESTIONS

From what age can we be employed?

As a rule, you have to be 16 years of age to be employed, but you may start working from the age of 15 if you obtain permission from your parents or legal guardian, for certain activities, without endangering health, development and professional training.

What are the daily working hours?

According to the general rule, the working time is 8 hours per day and an average of 40 hours per week, provided that the work days are followed by two consecutive days off. The work schedule may follow other patterns as well, e.g. working time of 12 hours per day, followed by 24 hours of rest time. If the working time exceeds 6 hours per day, the employees are entitled to lunch break, which, however, is not included in the daily working time, unless provided otherwise by the employer.

How much can we work overtime?

Overtime is strictly regulated. Overtime is only possible under certain circumstances, paying attention to the fact that the number of weekly hours worked does not exceed 48 hours.

What are the days of public holidays when there is no work?

It is important that the employer does not make its employees work on official holidays. These are: January 1 and 2, January 24, Good Friday, the first and

second day of Easter, the first and second day of Pentecost, May 1, June 1, August 15, November 30, December 1, the first and second day of Christmas, two days for each of the 3 annual religious holidays, declared such by legal religious cults, other than Christian ones, for people belonging to them.

Exceptions therefrom are workplaces where work needs to be continuous – in such cases, the holiday on which the employee worked has to be compensated for within 30 days.

V. WHAT SHOULD AN ENTREPRENEUR PAY ATTENTION TO?

Every business has certain aspects that are to be taken into account and are of general validity, regardless of the business type. Let us name a few:

- How to start? Make a business plan in order to have a clear picture of the company's purpose, strategies, products/services, co-workers, income, expenses and funding opportunities.
- The company's money is not yours – what is yours you can obtain from the profits as dividends. In the case of most businesses, the company's capital and the company's leading capital is not the same, so you cannot use the company's money freely, for your own purposes.
- There are cases where you are liable with your own assets for the company's debt.
- Accounting is to be taken very seriously; you are not allowed to keep multiple accounts at the same time, as it is considered tax fraud.
- The accounting of false data is also considered tax fraud, which is a criminal offence.
- The company assumes responsibility for the products distributed or services provided to clients, and the damages generated by the company's

products are to be reimbursed. Non-compliant products are to be replaced, repaired or the price must be returned to the purchaser.

- It is important that taxes and fees are paid in due time to the state budget. For example, it is considered a criminal offence if the employer withheld the contributions from the employee's salary, but deliberately did not transfer them within 30 days.
- In the event someone does not wish to pursue further an economic activity, it is recommended that the business is terminated or transferred to another person, as a non-operational company still generates costs and this passivity may have certain negative consequences.
- There is also a tax offence record and if yours is not flawless, you cannot be, for example, a managing director or business owner. The tax offence record may contain comments such as: someone has deliberately prevented financial audits, entry of fake data (costs) in the accounts, the accounts are not rolled back, the accounts are lost or damaged, etc.
- The employer is required to supervise the safety of the employees at the workplace and to take every measure intended to protect the health of the employees.
- Greater attention should be paid to the protection of personal data, as regards data security and the processing of personal data.

- The processing of personal data involves any operation or set of operations which is performed on personal data or on sets of personal data, whether or not by automated means, such as collection, recording, organization, structuring, storage, adaptation or alteration, retrieval, consultation, use, disclosure by transmission, dissemination or otherwise making available, alignment or combination, restriction, erasure or destruction.
- In order for processing to be lawful, personal data should be processed on the basis of the consent of the data subject concerned or some other legitimate basis, when processing is necessary for the performance of a contract, when processing is necessary for the fulfillment of a legal obligation incumbent on the controller or when it is necessary for the performance of a task carried out in the public interest, when processing is necessary to protect the vital interests of the data subject or of another person, where the processing is necessary for the purposes of the legitimate interests pursued by the controller.
- The data must be processed in a way that ensures the adequate security of the personal data, including protection against unauthorized or unlawful processing and against accidental loss, destruction or damage, by taking appropriate technical or organizational measures.

- The data must be kept for a period not exceeding the period necessary to fulfill the purposes for which the data are processed.